

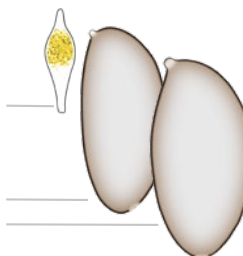
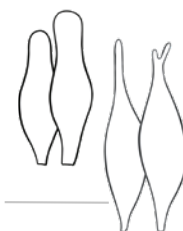
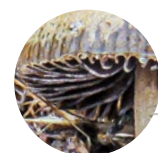
Nøgle til grupper af mørkhatlignende svampe

1. På lort, inklusive møddinger ..... **genvejsnøgle A**
På andre substrater 2
2. Lameller tydeligt marmorerede (sporerne modner i pletter) 3
Lameller ikke tydeligt marmorerede 5
3. Hat håret over hele overfladen ..... **mørkhat (*Lacrymaria*) – nøgle B**
Hat glat, men eventuelt med svøbrester, især i randen 4
4. Lameller smalt tilvoksede ..... **glanshat (*Panaeolus*) – nøgle C**
Lameller bredt tilvoksede til kort nedløbende .....
..... **stråhat (*Deconica*) – nøgle D**
5. Lameller med krysocystider; frugtlegemer ofte med gule farver .....
..... se svovlhatte og bredblade, s. 356 xxx
Lameller uden krysocystider; frugtlegemer næppe med gule farver ... 6
6. Stokbasis blågrøn (eventuelt efter nogen tid) .....
..... **nøgenhat (*Psilocybe* p.p.) – nøgle D**
Stokbasis uden blågrønne farver 7
7. Lameller ± bredt tilvoksede til kort nedløbende *og/eller* hat slimet .....
..... **stråhat og nøgenhat (*Deconica* og *Psilocybe*) – nøgle D**
Lameller næsten frie, smalt tilvoksede til bredt tilvoksede; hat tør .....
..... [mørkhat i bred forstand] .. 8
8. Hatoverflade opsprækkende i brede, ± mørke eller mørknende skæl .....
..... [mørkhat – *Cystoagaricus*, *Psathyrella* p.p. m.fl.] .. **nøgle E**
Hatoverflade glat, grynet eller med lyse svøbrester 9
9. Lameller med en rød streg lige over æggen .... **nøgle F**
Lameller helt uden røde farver 10
10. Hat pudret af kugleformede svøbceller (lup!/mikroskop) ..... **nøgle G**
Hat glat eller med trådede svøbhyfer eller flager 11
11. Hat og stok helt uden svøbrester (lup! – hatranden kan være dunet) .....
..... [mørkhat – *Homophron*; kegle-hjulhat – *Parasola conopileia*] .. **nøgle J**
Hat eller stok med svøbrester .....
..... [mørkhat – *Britzelmayria*, *Candolleomyces*, *Kauffmania*, *Psathyrella* m.fl.] .. 12
12. Med rigeligt svøb, eventuelt som svøbtænder i hatranden eller som en ring på stokken ..... **nøgle H**
Med sparsomt svøb ..... **nøgle I**

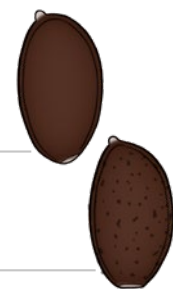
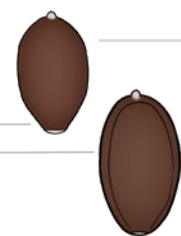

Nøgle A – genvejsnøgle til sortsporede, ikke-blækkende arter på lort og møddinger

1. Lameller blækagtigt henflydende med alderen .....
..... se parykhat og blækhat (*Coprinus*, *Coprinopsis*, *Coprinellus* m.fl.), s. 306 xxx
Lameller ikke henflydende 2
2. Sporekast kanelbrunt eller lysebrunt .....
..... se brunsporede småsvampe (LBMs), s. 372 xxx
Sporekast gråbrunt, mørkebrunt til sort 3
3. Lamelæg slimet, aftagelig som en sammenhængende tråd .....
..... se slimægget nøgenhat (*Psilocybe liniformans*), D10
Lamelæg ikke slimet 4
4. Lameller ikke marmorerede 5
Lameller tydeligt marmorerede (sporerne modner i pletter) 15
5. Sporer i gennemsnit over 13 µm lange; svøb fint trådet, sparsomt 6
Sporer kortere *og/eller* svøb mere rigeligt til stede 7
6. Hat ± kanelbrun (☐); cystider ampulformede .....
..... se gødning-mørkhat (*Psathyrella saponacea*), I16
Hat ± læderbrun (☐); cystider med lang, tynd hals .....
..... se ruderat-mørkhat (*Psathyrella potteri*), I46
7. Hat pudret af kugleformede svøbceller (lup!/mikroskop) 8
Svøb af aflange celler 9
8. Sporer 7,5-9 x 5-5,5 (f) x 4-5 µm; svøb rigeligt til stede; overflader ikke dunde-
de af cystider ..... se pudret mørkhat (*Psathyrella sphaerocystis*), G3
Sporer 6,5-8,5 x 3-4 µm; svøb rudimentært; hat og stok fint dunde-
de af cystider ..... se sukret mørkhat (*Psathyrella tenuicula*), G3
9. Sporer under 9 µm lange i gennemsnit 10
Sporer længere 11
10. Uden øskner ..... se *Psathyrella fimiseda*, H9
Med øskner ..... se *Psathyrella merdicola*, H9
11. Uden øskner ..... se purpurbrun mørkhat (*Psathyrella purpureobadia*), H10
Med øskner 12
12. Sporer kortere end 10,5 µm i gennemsnit; fladecystider meget spidse .....
..... se *Psathyrella scatophila*, H11
Sporer over 10,5 µm lange i gennemsnit; fladecystider moderat spidse eller
butendede 13
13. Svøb meget markant, mindst halvt dækkende .....
..... se mæg-mørkhat (*Psathyrella hirta*), H12
Svøb kun i randen 14
14. Med 12-16 gennemgående lameller; sporer i gennemsnit under 12 µm
lange ..... se Romagnesis mørkhat (*Psathyrella romagnesii*), I19
Med 6-13 gennemgående lameller; sporer i gennemsnit over 12 µm lange .....
..... se *Psathyrella stercoraria*, I19
15. Lameller bredt tilvoksede 16
Lameller næsten frie, smalt tilvoksede til udrandede 24
16. Med slimet stok; med fladecystider, der ofte har gult indhold 17
Stok tør; helt uden fladecystider 19
17. Sporer med skævtstillet spirepore .....
..... se skævporet bredblad (*Protostropharia dorsipora*), s. 360 xxx
Sporer med midtstillet spirepore 18
18. Sporer 15,5-21 x 9-11,5 µm; på diverse typer af lort eller bemøget jord .....
..... se halvkugleformet bredblad (*Protostropharia semiglobata*), s. 360 xxx
Sporer 12,5-16,5 x 7-8,5 µm; på lort fra elg, sjældnere hare .....
..... se elg-bredblad (*Protostropharia alcis*), s. 360 xxx

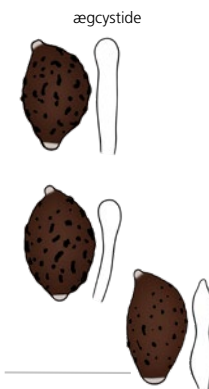

19. I det mindste nogle sporer ± sekskantede set forfra 20
 Sporer ellipsoidiske set forfra 22
20. Svøb ret flygtigt, danner ingen ringzone på stokken 21
 se gødnings-stråhat (*Deconica coprophila*), D12
 Svøbet danner en fibret eller hudagtig ringzone på stokken 21
21. Sporer 13-17 x 8,5-11 (f) x 7,5-9,5 µm 21
 se Møllers stråhat (*Deconica moelleri*), D13
 Sporer 11-13 x 7,5-9 (f) x 7-8 µm ..... se møg-stråhat (*Deconica merdaria*), D13
22. Svøb ret flygtigt, kun som fnug og tænder i hatranden på unge hatte; stok 10-30 x 1-2 mm ..... se storsporet stråhat (*Deconica subcoprophila*), D14
 Svøb mere vedblivende på hat eller stok; stok større 23
23. Hat ret mørkt gråbrun til rødbrun (☐); sporer 12,5-15 x 7-8 µm ..... se prægtig nøgenhat (*Psilocybe fimetaria*), D15
 Hat lysere gulbrun (☐), eventuelt med en olivengrøn nuance; sporer 12-18,5 x 7,5-10 µm ..... se *Deconica merdicola*, D15
24. Med et svøb, der enten ses som randtakker eller som en ring om stokken 25
 Uden svøb 26
25. Hat slimet; stok 3-12 mm tyk; sporer 18-24 x 10,5-13 (f) x 9,5-11,5 µm; ægcy-
 stider med gulligt indhold ..... se ring-glanshat (*Panaeolus semiovatus*), C8
 Hat tør; stok 2-4 mm tyk; sporer 13-18 x 8-12 (f) x 6-9,5 µm; ægcy-
 stider uden gult indhold ..... se almindelig glanshat (*Panaeolus papilionaceus*), C8
26. Hat påfaldende rynket 27
 Hat ikke påfaldende rynket 28
27. Sporer 8,5-11 x 6,5-8 (f) x 5-6 µm; hat 10-30 mm bred, hjortebrun 27
 se rynket glanshat (*Panaeolus reticulatus*), C3
 Sporer 15-20 x 10-14 (f) x 8-10 µm; hat 30-60 mm bred, hvidlig til lysegrå 28
 se *Panaeolus antillarum*, C10
28. Hat mørkt brun (☐), højt kegleformet 27
 se høj glanshat (*Panaeolus acuminatus*), C11
 Hat lysere brun, (lædergul, læderbrun, gråbrun, rødbrun, rosabrun - ☐), flad, hvælvet til lavt kegleformet 29
29. Hat med ± rødbrune til rosabrune (☐) koncentriske farvezoner; spo-
 rer ofte med lidt skævtstillet spirepore 29
 se randbæltet glanshat (*Panaeolus cinctulus*), C12
 Hat lædergul, træbrun til ± gråbrun (☐) og uden koncen-
 triske farvezoner; sporer med midtstillet spirepore 30
30. Sporer fint ornamenterede (x 1000), 11-16 (-18) x 7,5-9,5 (-11) (f) x 6,5-9 (-10,5) µm ..... se lysstokket glanshat (*Panaeolus olivaceus*), C13
 Sporer glatte; eventuelt længere 31
31. På lort af elg; sporer (13-) 16-22 x 10-11 (f) x 9-10 µm 31
 se elglort-glanshat (*Panaeolus alcidis*), C15
 På lort af ko eller får eller på bemøget, tørt græsland; sporer 15-18 (-20) x 11-12,5 (f) x 8,5-10 µm ..... se fælled-glanshat (*Panaeolus subfirmus*), C15

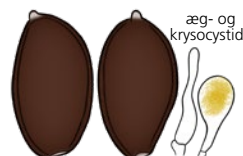
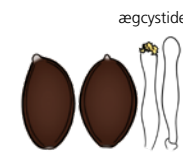
Nøgle B – grædende mørkhatte (*Lacrymaria*)

1. Hat og stok med gulbrune til abrikosorange hår (☐). Hat 30-100 mm bred, kødfuld; stok 5-13 mm tyk; sporer 8-11 x 5,5-6,5 µm; på forstyrret jord i haver, parker og vejkanter; hist og her, men stort set fraværende vest for israndslinjen ..... **ildhåret mørkhat (*Lacrymaria pyrotricha*)**
 Hat og stok med træbrune, gråbrune til kanelbrune hår (☐) 2
2. Ægcy-
 stider afrundet udvidede i toppen. Hat 15-60 mm, ret kødfuld; stok 5-10 mm tyk; sporer 8-11 x 5,5-6,5 µm; på forstyrret jord i haver, parker og vejkanter; meget almindelig, dog ret sjælden vest for israndslinjen ..... **grædende mørkhat (*Lacrymaria lacrymabunda*)**
 Ægcy-
 stider med med top som et slangehoved. Hat 15-50 mm bred, stok 3-5 mm tyk; sporer 9,5-12 x 5-6 µm; på jord; meget sjælden eller overset (nordlig) ..... ***Lacrymaria glareosa***

Nøgle C – glanshat (*Panaeolus*)

1. På jord eller tørv i græsland 2
 På lort eller møddinger; eventuelt meget næringspåvirket jord 6
2. Sporer 7-9 x 4-5 µm; ægcy-
 stider med gult snask på spidserne (ses under en stærk lup som små gule dråber på lamelæggen). Hat 10-30 mm bred; stok 2-4 mm tyk; sporer med en lille, midtstillet spirepore; på jord og træflis, gerne på kalkpåvirkede steder; meget sjælden og østlig ..... **dråbe-glanshat (*Panaeolus guttulatus*)**
 Sporer større; ægcy-
 stider uden gult snask på spidserne (men eventuelt med flade-kryso-
 cystider 3
3. Sporer 8,5-11 x 6,5-8 (f) x 5-6 µm; hat ± kegleformet og ofte påfaldende rynket. Hat 10-30 mm bred, hjortebrun; stok 1,5-3 mm tyk; sporer med midtstillet spirepore; på gødet græsland, i blomsterbede og lignende, sjældnere direkte på lort; meget sjælden eller overset, tilsyneladende østlig ..... **rynknet glanshat (*Panaeolus reticulatus*)**
 Sporer større; hat hvælvet, næppe rynket 4
4. Spore-
 støv mørkebrunt (☐); sporer vortede. Hat 10-40 mm bred, hyg-
 rofan; stok 1,5-3 mm tyk; sporer (11,5-) 13,5-17 (-22) x 7,5-11 µm, med midtstillet spirepore; på jord i græsland, også kunstgødskede græsplæner; meget almindelig i det meste af landet, især juni-august ..... **høslætsvamp (*Panaeolus foenicicii*)**
 Spore-
 støv ± sort (☐); sporer glatte 5
5. Sporer (9-) 11-15 x 7-9 (f) x 6-8 µm. Hat 10-25 mm bred; stok 1,5-3 mm tyk; sporer med skæv spirepore; med fladecystider med gult indhold; i ugødsket græsland; ret almindelig, især april-maj, dog sjælden i Vestjylland på nær langs kysten ..... **tidlig glanshat (*Panaeolus fimicola*)**
 Sporer (11-) 13-15 (-17) x 9-12 (f) x 6,5-9 µm ..... se høj glanshat (*Panaeolus acuminatus*), pkt. 11
6. Lameller bredt tilvoksede ..... se stråhat (*Deconica*), nøgle D
 Lameller næsten frie, smalt tilvoksede til udrandede 7
7. Med et svøb, der enten ses som takker i hatranden (lup!) eller som en ring om stokken 8
 Uden svøb 9

12. Svøb ret flygtigt og danner aldrig en tydelig ringzone på stokken. Hat (2-) 5-15 (-22) mm bred; stok 0,5-2 mm tyk; sporer 10-14 x 6-9 (f) x 5,5-8,5 µm; på diverse planteæderlorter; ret sjælden eller overset .

gødnings-stråhat (*Deconica coprophila*)

Svøbet danner en fibret eller hudagtig ringzone på stokken eller efterlades som tænder i hatranden 13

13. Sporer 11-13 x 7,5-9 (f) x 7-8 µm. Hat 10-30 (-40) mm; stok 1-6 mm tyk; på ko-, heste-, elg- og fårelort; sjælden .

møg-stråhat (*Deconica merdaria*)

Sporer 13-17 x 8,5-11 (f) x 7,5-9,5 µm. Hat 12-50 mm bred; stok 2-6 mm tyk; på ko- og hestelort; meget sjælden eller overset .

Møllers stråhat (*Deconica moelleri*)

14. Svøb ret flygtigt, kun som fnug og tænder i hatranden på unge hatte; stok 10-40 x 0,5-2 mm. Hat 3-10 (-15) mm bred; sporer 15-20 x 8-10 µm; på lort af hest, får eller sjældnere ko; ret sjælden eller overset .

storsporet stråhat (*Deconica subcoprophila*)

Svøb mere vedblivende på hat eller stok; stok tykkere 15

15. Hatfarve ret mørkt gråbrun til rødbrun (♀ ■■■ ■■■ ■■■); hat med en smal pukkel eller en papil; sporer 12,5-15 x 7-8 µm. Unge frugtlegemer med tydeligt svøb på hat og stoktop; hat 15-35 mm bred; stok 1-4 mm tyk, basis ofte blålig; sporer med tydelig spirepore; på heste- og kolort; ret sjælden eller overset .

prægtig nøgenhat (*Psilocybe fimetaria*)

Hatfarve lysere gulbrun (♀ ■■■ ■■■), eventuelt med en olivengrøn nuance; hat ± hvælvet; sporer 12-18,5 x 7,5-10 µm. Hat 8-45 mm bred; stok 3-5 mm tyk; på heste- og kolort; meget sjælden eller overset .

Deconica merdicola

16. Svøb rigeligt, som hvide skæl på hatten; mest på ved og urterester 17

Svøb sparsomt, eventuelt flygtigt til stede i hatranden og mere bestandigt på stokken; mest på jord, urterester eller stort set formuldet lort 19

17. Sporer ellipsoidiske set forfra, tyndvæggede. Hat 4-15 (-30) mm bred; stok 1-2 mm tyk; sporer 5,5-8 x 4-6 (f) x 3,5-5,5 µm; på ved og urterester; formodentlig ret almindelig, tilsyneladende fraværende vest for israndslinjen .

træflis-stråhat (*Deconica crobula*)

Sporer mest noget kantede set forfra, tykvæggede 18

18. På ved, inkl. savsmuld og træflis. Hat 5-25 mm bred; stok 1-3 mm tyk; sporer 6-7,5 x 5-6,5 (f) x 4-4,5 µm, udpræget kantede set forfra; meget sjælden eller overset .

spættet stråhat (*Deconica phyllogena*)

På diverse urterester, eventuelt på bemøgede steder. Hat (3-) 8-25 mm bred; stok 1-2 mm tyk; sporer 6-8,5 x 4-5,5 (f) x 4-5 µm, ellipsoidiske til noget kantede set forfra; sjælden eller overset .

Deconica subviscida* var. *velata

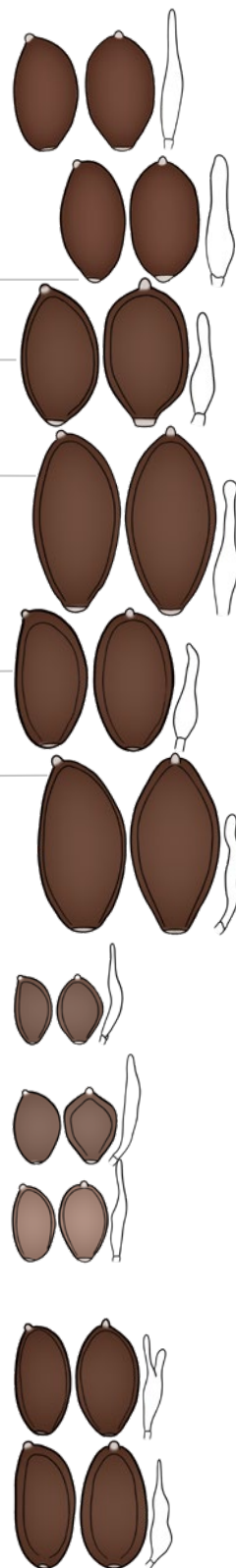
19. Stokbasis blålig efter såring; sporer over 9,5 µm lange 20
Stokbasis aldrig blålig; sporer oftest mindre 21

20. Ægcystider med forgrenede spidser. Hat 40-50 mm bred; stok 1-3,5 mm tyk; stokbasis ofte blålig; sporer 10-11,5 (-12) x 7-8 (f) x 6-7 µm, med tydelig spirepore; med cystider eller cystideagtige endeceller i hathuden; i græsland; ej DK .

Psilocybe puberula

Ægcystider ikke forgrenede. Hat 15-40 (-60) mm bred; stok 2,5-10 mm tyk, stokbasis ofte blålig; sporer 9,5-14 x 6,5-8 µm, ikke kantede, tykvæggede, med tydelig spirepore; på flis eller planteaffald; meget sjælden .

blånende nøgenhat (*Psilocybe cyanescens*)

21. Sporer 5,5-7,5 x 4,5-6 (f) x 4- 5,5 µm; med meget lille spirepore. Hat 5-16 mm bred; stok 1-2 mm tyk; sporer tykvæggede; på jord og førne; sjælden eller overset, ikke kendt vest for israndslinjen . . . . .

småsporet stråhat (*Deconica micropora*)

Sporer større; med bred spirepore 22

22. Hathud klæbrig og helt aftrækkelig; på rådne græsser og blade, sjældent på ved. Hat (4-) 8-20 mm bred; stok 1-1,5 mm tyk, basis ikke blålig; sporer 7-9 (-10) x 4,5-6 (-7) (f) x 4-5 (-6) µm, kantede set forfra, ret tyndvæggede, med tydelig spirepore; hist og her, men snarere overset .

græs-stråhat (*Deconica inquilina*)

Hathud tør til fedtet, aldrig aftrækkelig; næppe direkte på blade eller ved 23

23. Ægcystider med forgrenede spidser . . se *Psilocybe puberula*, pkt. 20
Ægcystider ikke forgrenede 24

24. Sporer relativt tyndvæggede. Hat 3-25 mm bred, tør til lidt klæbrig; stok 1-2 mm tyk; på førne i græsland, vejkanter etc.; sporer 6-8,5 x 4-5,5 (f) x 4-5 µm, ± mandelformede til noget rombeformede; hist og her . . . . .

puklet stråhat (*Deconica subviscida* var. *subviscida*)

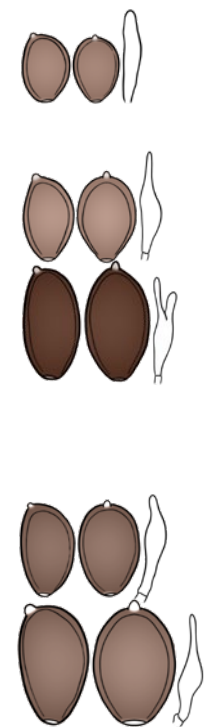
Sporer tykvæggede 25

25. Sporer 7-9 x 5-6 (f) x 4,5-6 µm. Hat 5-15 mm bred; stok 1-2,5 mm tyk; på ± sandet og mosdækket jord; almindelig i det meste af landet . . . . .

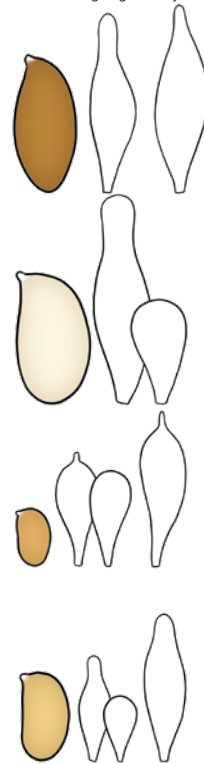
rødbrun stråhat (*Deconica montana* var. *montana*)

Sporer 9-11,5 x 6-8,5 (f) x 5-7 µm. Meget sjælden eller overset .

Deconica montana* var. *macrospora

æg- og fladecystide

Nøgle E – skællede mørkhatte

Med brede, ± mørke eller mørknende svøbskæl.

1. Sporer i gennemsnit 9-10 µm lange, ± tenformede; lugt sødlig. Hat 15-90 mm bred; stok 5-12 mm tyk, ofte med ring; sporer 8,5-11 (-12,5) x 4,5-5,5 (-6,5) µm, uden spirepore; æg- og fladecystider ampul- til flaskeformede; ± knippevoksende; især på nåletræ; meget sjælden . . . . .

medusa-mørkhat (*Psathyrella caput-medusae*)

Sporer i gennemsnit kortere eller længere, ikke tenformede; lugt anderledes 2

2. Sporer i gennemsnit over 10 µm lange; uden fladecystider. Hat 25-60 mm bred; hatskæl mørkere med alderen; stok 3-7 mm tyk; sporer (7,5-) 9-11,5 (-14) (f) x (5-) 6-6,5 (-7) µm, næsten farveløse i mikroskopet, uden spirepore; ægcystider ± ampulformede; tilsyneladende på jord eller på ved af diverse løvtræer; ej DK .

Coprinopsis melanthina

Sporer i gennemsnit kortere end 9 µm; med fladecystider 3

3. Sporer op til 6 µm lange. Hat 20-65 mm bred; stok (3-) 5-10 mm tyk; svøbskæl hurtigt mørke; sporer 4,5-6 x 3-3,5 µm, uden tydelig spirepore; fladecystider med næbagtig forlængelse; ± knippevoksende, på både løv- og nåletræ; ret sjælden og fraværende vest for israndslinjen . . . . .

sortskællet mørkhat (*Psathyrella maculata*)

Sporer over 6 µm lange 4

4. Skæl filtet-uldne, først lyse, men mørknende; stokbasis ± gul; cystider uden snask, der grønfarves i ammoniak. Hat 30-80 mm bred; stok 5-12 mm tyk; sporer 6-9 x 3-4,5 µm, uden eller med utydelig spirepore; cystider ampul- til flaskeformede; typisk på stubbe, fortrinsvis løvtræ og ikke mindst bøg; hist og her, men stort set fraværende vest for israndslinjen . . . . .

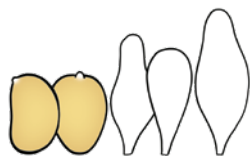
skællet mørkhat (*Psathyrella cotonea*)

Skæl brune og håragtige; stokbasis aldrig gul; cystider eventuelt med snask, der grønfarves med ammoniak 5

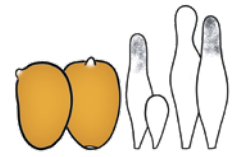

5. Hat 20-35 mm bred; sporer i gennemsnit 6,7-7 µm lange. Stok 1,5-3 mm tyk; sporer 6-8 x 5-6 (f) x 4-5,5 µm, ofte ret irregulære, eventuelt bønneformede, uden eller med utydelig spirepore; fladecystider 25-45 x 10-20 µm; ægcystider ± ampulformede; på ved og førne, i skove og moser; ej DK
Cystoagaricus hirtosquamulosus
 Hat 20-80 mm bred; sporer i gennemsnit 7,4-8,6 µm lange 6

6. Hat op til 50 mm bred med fine, kanel- til gulbrune (☞ ■■■) skæl; på ved fra diverse løvtræer, sjældent poppel; æg- og fladecystider ofte med hoved. Stok 30-60 x 5-10 mm; sporer 7-9 x 4-5 µm, ellipsoidiske til lidt bønneformede, lidt bredskuldrede set forfra, med en lille spirepore; æg- og fladecystider 35-60 x 10-20 µm, på toppen med snask, der grønfarves med ammoniak; på råddent løvtræ eller på jord i næringsrige skove; meget sjælden, østlig . . . . . **poppel-mørkhat** (*Cystoagaricus lepidotoides*)

Hat op til 80 mm bred med grove rødbrune til purpurbrune (☞ ■■■■) skæl; på poppel; æg- og fladecystider bredt kølleformede, kun sjældent med hoved. Stok 30-90 x 5-13 mm; sporer 7-9 x 4-5,5 µm, ellipsoidiske til lidt bønneformede, lidt bredskuldrede set forfra, med lille spirepore; fladecystider 40-70 x 10-20 µm, på toppen med snask, der grønfarves med ammoniak; meget sjælden, østlig . . . . . **Cystoagaricus populinus**

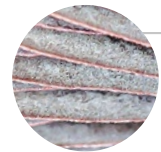
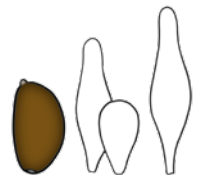
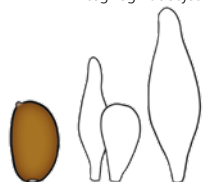

Nøgle F – rødæggede mørkhatte

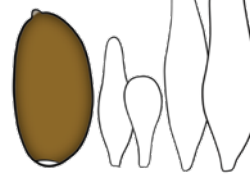
Med en rød streg lige over æggen.

1. Med hvidlig, uldskællet hat . . . se skællet mørkhat (*Psathyrella cotonea*), E4
 Hat brun og ikke skællet (men måske med hvidlige svøbresten) 2
2. I tørvemos; stok med ring . . . . . se tørve-mørkhat (*Psathyrella sphagnicola*), H15
 Ikke i tørvemos; stok uden ring 3
3. På lort 4
 På jord, ved eller førne 5
4. Sporer i gennemsnit over 13 x 7 µm . . . . . se ruderat-mørkhat (*Psathyrella potteri*), I46
 Sporer i gennemsnit under 13 x 7 µm . . . . . se *Psathyrella stercoraria*, I19
5. Uden øskner . . . . . se øskneløs mørkhat (*Psathyrella effibulata*), I29
 Med øskner 6
6. Sporer i gennemsnit under 12 µm lange 7
 Sporer i gennemsnit over 12 µm lange 11
7. Sporer i gennemsnit under 8 µm lange. Hat 20-70 mm bred; stok 3-10 mm tyk; sporer 6,5-8 x 4-5 µm, ± bønneformede set fra siden, med tydelig eller utydelig spirepore; på og blandt førne i løvskov; sjælden eller overset . . . . . **narre-mørkhat** (*Psathyrella pseudocorrugis*)
 Sporer længere 8
8. På grove urtestængler i fugtige eller våde habitater . . . . . se staude-mørkhat (*Psathyrella thujina*), I29
 På andre substrater og i andre miljøer 9
9. Fladecystider 8-14 µm brede. Hat 10-40 mm bred; stok 1-3 mm tyk; sporer 7-9,5 x 4,5-5,5 µm, med en utydelig eller tydelig spirepore; stok ikke rodslående; i diverse miljøer, dog ikke hvide klitter; meget sjælden eller overset . . . . . **Psathyrella dunensis**
 Fladecystider bredere 10
10. Sporer i gennemsnit 10-12 µm lange; fladecystider ret smalhalsede; sporer ± koniske i basis . . . . . se bøge-mørkhat (*Psathyrella fagetophila*), I48
 Sporer i gennemsnit 8-9 µm lange; fladecystider ± tykhalsede; sporer med flad basis . . . . . se trist mørkhat (*Psathyrella fatua*), I72

æg- og fladecystide

11. I klitsand med stokken dybt i sandet . . . . . se klit-mørkhat (*Psathyrella ammophila*), I21
 Voksested anderledes 12
12. Med frugttagtig eller ubehageligt latrinagtig lugt 13
 Lugt anderledes eller fraværende 14
13. Hat ± læderbrun (☞ ■■■■); stok rodslående . . . . .
 . . . . . se stinkende mørkhat (*Britzelmayria supernula*), I2
 Hat ± purpurbrun (☞ ■■■■); stok næppe rodslående . . . . .
 . . . . . se vinrød mørkhat (*Psathyrella bipellis*), I30
14. De fleste fladecystider smalt ampul- til flaskeformede, typisk butendede. Hat 10-45 mm bred; stok 1-3 mm tyk og op til 25 mm rodagtigt forlænget; sporer 11-16 x 6-7,5 µm, med tydelig spirepore; på ± forstyrret jord blandt vedrester; ret almindelig, dog sjælden vest for israndslinjen . . . . . **slank mørkhat** (*Psathyrella pseudogracilis*)
 Fladecystider kegle- til flaskeformede, mere tilspidsede 15
15. Stok med en rodagtig forlængelse 16
 Stok uden rodagtig forlængelse 19
16. Sporer i gennemsnit 6,7-7,6 µm brede . . . . .
 . . . . . se pælerods-mørkhat (*Psathyrella longicauda*), I22
 Sporer i gennemsnit 5,6-6,8 µm brede 17
17. Svøb sparsomt; den røde underægfarve er ofte kun pletvist til stede; nogle ægcystider bugtede. Hat 10-45 mm bred; stok 1,5-4 mm tyk med op til 50 mm rodagtig forlængelse; sporer 10-15 x 5,5-7 µm, med tydelig spirepore; basidier kan være overvejende 2-sporede; fladecystider spidst tenformde; på forstyrret jord blandt vedrester; almindelig, dog sjælden mod vest . . . . . **rødægget mørkhat** (*Psathyrella corrugis*)
 Svøb mere udviklet; den røde underægfarve er sammenhængende, men kan være utydelig; ægcystider ikke bugtede 18
18. Æg (lige under) tydeligt rødfarvet; hat tørrer ± lyserødt ud; fladecystider 40-85 µm lange. Hat 10-40 mm bred; stok 1-3 (-5) mm tyk, rodagtig forlængelse op til 20 (-50) mm lang; sporer 10-14 x 5,5-7 µm, med tydelig spirepore; i store flokke på forstyrret jord med flis, savsmuld etc.; almindelig, dog sjælden mod vest . . . . . **rod-mørkhat** (*Psathyrella microrhiza*)
 Underæg utydeligt rødfarvet; hat udtørrer ikke lyserødt; fladecystider 35-65 µm lange . . . . . se rodslående mørkhat (*Psathyrella orbicularis*), I25
19. Sporer i gennemsnit under 8,5 µm lange, ellipsoidiske til svagt bønneformede . . . . . se overdrevs-mørkhat (*Psathyrella arenosa*), I60
 Sporer længere 20
20. Sporer i gennemsnit 10,1-12,8 x 5,1-6,9 µm 21
 Sporer i gennemsnit større 22
21. Frugtlegemer påfaldende langstokkede . . . . . se *Psathyrella confundens*, I50
 Frugtlegemer ikke påfaldende langstokkede . . . . . se spinkel mørkhat (*Psathyrella orbitarum*), I50
22. Basidier mest 2-sporede . . . . . se vej-mørkhat (*Psathyrella prona*), I45
 Basidier mest 4-sporede 23
23. Stort set uden svøb, hat næppe stribet . . . . .
 . . . . . se ruderat-mørkhat (*Psathyrella potteri*), I46
 Med relativt veludviklet, omend flygtigt svøb; hat noget gennemskinneligt stribet . . . . . se storsporet mørkhat (*Psathyrella tenera*), H60

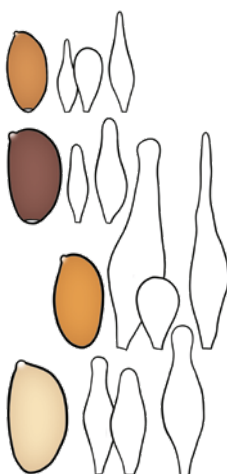

Nøgle G – mørkhatter med kugleformede svøbceller

1. På primordier af andre hatsvampe, som vokser på væltede stammer. Hat 5-20 mm bred; stok 1-2,5 mm tyk; sporer 7-8,5 x 3,5-4,5 µm, uden eller med utydelig spirepore; fladecystider meget variable, ampul- til flaskeformede; ej DK *Psathyrella globosivelata*
På lort, blandt urter eller på sandet jord 2
2. På lort; sporer med tydelig spirepore; fladecystider 20-40 µm lange
På jord eller førne; spirepore utydelig eller fraværende; fladecystider 30-80 µm lange 4
3. Sporer 6-8,5 x 4-5 µm; hat under svøbet fint dunet af 20-40 µm lange cystider. Hat 2-15 mm bred; stok 0,2-1,5 mm tyk; sporer med tydelig spirepore; fladecystider flaskeformede; på diverse lort, inkl. kokasser; meget sjælden eller overset
sukret mørkhat (*Psathyrella tenuicula*)
Sporer 7,5-9 x 5-5,5 (f) x 4-5 µm; hat under svøbet glat. Hat 4-10 mm bred; stok 0,5-1,5 mm tyk; sporer med tydelig spirepore; fladecystider ± flaskeformede; på kokasser m.v. på overdrev; meget sjælden
pudret mørkhat (*Psathyrella sphaerocystis*)
4. Lameller tilhæftede; fladecystider 55-80 x 12-22 µm. Hat omkring 12 mm bred; stok ca. 1,8 mm tyk; sporer 8-9 x 4-4,5 µm, uden eller med utydelig spirepore; ægcystider næsten karaffelformede; på sandet jord; ej DK *Psathyrella lykebodensis*
Lameller næsten frie; fladecystider 30-50 (-60) x 10-15 µm. Hat 5-25 mm bred; stok 0,5-1,5 mm tyk; sporer 8,5-11 x 4,5-5,5 µm; uden eller med utydelig spirepore; på jord og førne blandt urter; ej DK
Psathyrella albofloccosa

æg- og fladecystider

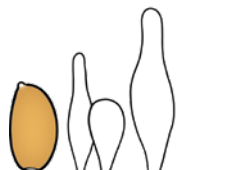

Nøgle H – tilslørede mørkhatter

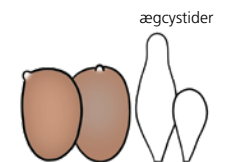
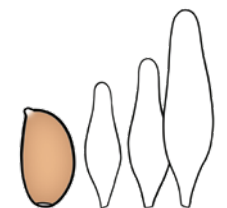
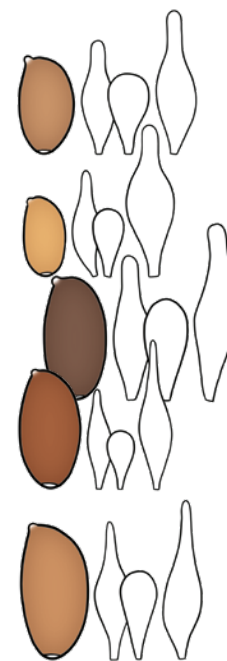
Med rigeligt, lyst, ikke mørknende svøb, eventuelt kun på stokken.

1. Lugt sødlig 2
Lugt fraværende eller anderledes 5
2. Lugt noget marcipanagtig; på nåletræ .....
se gran-mørkhat (*Psathyrella pertinax*), H41
Lugt af kokos eller sødlig-vammel; ikke på nåletræ 3
3. Lugt af kokos; fladecystider bredt kølleformede, eventuelt med en lille finger. Hat 30-90 mm bred; stok 6-13 mm tyk; sporer 6,5-8 x 4-5 µm, gulbrune, uden spirepore; ægcystider som fladecystider eller simpelt kølleformede; enkeltvis eller knippevoksende på løv- og nåletræ; ej DK
Psathyrella mucrocystis
Lugt sødlig-vammel (som hæg-blomster eller sødtduftende tåreblad); fladecystider ± ampul- til flaskeformede 4
4. Sporer 5-6,5 x 3-4 µm ..... se *Psathyrella fragrans*, I35
Sporer 6,5-9 x 4-5 µm. Hat 10-50 mm bred; stok 2-7 mm tyk; sporer med tydelig spirepore; æg- og fladecystider ± flaskeformede; i løv- og nåleskove, på træflis m.v.; meget sjælden
sødtduftende mørkhat (*Psathyrella suavissima*)
5. På dunhammer, sjældent andre urter i moser; uden fladecystider. Hat 5-15 (-25) mm bred; stok 0,7-2 mm tyk, ofte med tydelig ringzone; sporer 9-12,5 x 5,5-8 µm, med utydelig spirepore; ægcystider ampul- til kølleformede; ret almindelig mange steder, men formodentlig overset i dele af landet
dunhammer-mørkhat (*Candolleomyces typhae*)
På andre substrater og/eller med fladecystider 6
6. På lort 7
På stammer, småpinde, førne, tørvemos eller jord 14

æg- og fladecystider

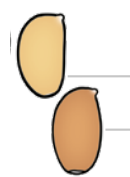
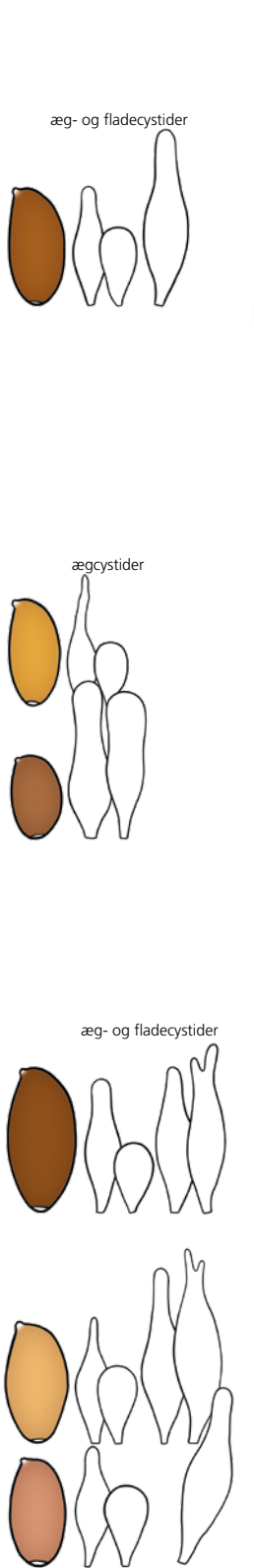

7. Basidier overvejende 2-sporede; hat 2-3 mm bred; stok op til 0,3 mm tyk. Med 12-14 gennemgående lameller; en anelse rødfervet i pletter lige under æggen; sporer 9,5-10,5 x 6,0-6,5 (-7) µm; fladecystider 27-37 µm lange, spidse; på våd jord med krondyrfald; meget sjælden eller overset
Psathyrella diminutiva nom. prov.
Basidier 4-sporede; hat bredere; stok tykkere 8
8. Sporer under 9 µm lange 9
Sporer i gennemsnit over 9 µm lange 10
9. Uden øskner (tjek fx svøbhyfer). Hat 3-6 mm bred; stok 0,5-1 mm tyk; sporer 8-9 x 4,5-5,5 µm, med tydelig spirepore; flade- og ægcystider flaske- til tenformede; meget sjælden
Psathyrella fimiseda
Med øskner. Hat 5-25 (-20) mm; stok 0,5-2 mm tyk; sporer 6,5-8 x 3,5-4,5 µm; fladecystider ret variable fra tenformede til delte i spidserne; ej DK
Psathyrella merdicola
10. Uden øskner (tjek fx svøbhyfer). Hat 3-15 mm bred; stok 0,5-1,5 mm tyk; sporer 9-11,5 x 5-6 µm, gns. 9,8-10,8 x 5,4-5,9 µm, med tydelig spirepore; fladecystider smalt ampul- til flaskeformede; meget sjælden eller overset
purpurbrun mørkhat (*Psathyrella purpureobadia*)
Med øskner 11
11. Sporer kortere end 10,5 µm i gennemsnit; fladecystider meget spidse. Hat 5-20 mm bred; stok 1-2,5 mm tyk; sporer 8,5-10,5 x 4,5-5,5 µm, gns. 9,2-10,3 x 4,7-5,5 µm, med tydelig spirepore; ej DK *Psathyrella scatophila*
Sporer over 10,5 µm lange i gennemsnit; fladecystider ± spidse eller butendede 12
12. Svøb meget markant, mindst halvt dækkende. Hat 5-20 (-30) mm bred; stok 1-2 mm tyk; lameller bredt tilhæftede; sporer 10-13 x 5,5-7 µm, gns. 10,3-12,1 x 5,9-6,6 µm, med tydelig spirepore; sjælden eller overset
møg-mørkhat (*Psathyrella hirta*)
Svøb kun tydeligt i randen 13
13. Med 6-13 gennemgående lameller; sporer i gennemsnit over 12 µm lange ..... se *Psathyrella stercoraria*, I19
Med 12-16 gennemgående lameller; sporer i gennemsnit under 12 µm lange ..... se Romagnesis mørkhat (*Psathyrella romagnesii*), I19
14. Med ± tydelig ring eller ringzone på stokken 15
Uden tydelig ring eller ringzone 22
15. I tørvemos. Hat 10-30 (-40) mm bred; stok 2-5 mm tyk; sporer 8-10 x 4,5-5,5 µm, med tydelig spirepore; fladecystider ± ampulformede; meget sjælden og østlig
tørve-mørkhat (*Psathyrella sphagnicola*)
Voksested anderledes 16
16. Hat med markante brede svøbsskæl; sporer tenformede .....
se medusa-mørkhat (*Psathyrella caput-medusae*), E1
Hat uden brede skæl; sporer med andre faconer 17
17. Kun med ægcystider 18
Med både æg- og fladecystider 19
18. Sporer i gennemsnit 7-8,3 x 4,1-5 µm .....
se Candolles mørkhat (*Candolleomyces candolleanus*), H26
Sporer i gennemsnit 8,5-8,8 x 5,5-5,8 µm. Hat udpræget hygroman og meget hurtigt hvidgrå, 30-90 mm bred; stok 4-15 mm tyk; sporer 8-10 x 5-6,5 µm, næsten kasseformede set forfra og lidt bønneformede fra siden, uden spirepore; ægcystider smalt ampulformede; i meget tætte knipper, typisk ved basis af levende løvtræer på god jord; sjælden, østlig
askehid mørkhat (*Candolleomyces leucotephrus*)
19. Sporer i gennemsnit 5,2-5,7 x 3,2-3,4 µm .....
se rynket mørkhat (*Psathyrella laevisima*), I40
Sporer større 20

- 20. Nogle fladecystider spidse og tenformede, ofte med smalt udtrukket spids ..... se næbbet mørkhat (*Psathyrella rostellata*), pkt. 70
Fladecystider ± ampulformede med mere but spids 21
- 21. Sporer 7,5-9,5 x 4,5-6 µm, gns. 7,8-8,9 x 5-5,8 µm, Q-gns. 1,5-1,7 .....
se Kauffmans mørkhat (*Psathyrella kauffmannii*), I53
Sporer 9-11 x 5-6 µm, gns. 9,8-10,4 x 5,2-5,7 µm, Q-gns. 1,8-1,9. Hat 8-25 mm bred, gulbrun; stok 1-4 mm tyk; sporer med ret tydelig spirepore; på mosrig førne i fugtige nåleskove; ej DK
Vesterholts mørkhat (*Psathyrella vesterholtii*)
- 22. Cystider ± tykvæggede og med krystaller på toppen 23
Cystider ikke tykvæggede og uden krystaller, men eventuelt med snask 24
- 23. Sporer 6-7,5 x 3-4 µm ..... se dværg-mørkhat (*Psathyrella pygmaea*), I5
Sporer 7,5-11 x 4,5-6 µm ..... se krystal mørkhat (*Psathyrella olympiana*), I5
- 24. Kun med ægcystider 25
Med både æg- og fladecystider 29
- 25. Sporer i gennemsnit under 10 x 5,5 µm 26
Sporer i gennemsnit over 10 x 5,5 µm 27
- 26. Sporer 8-11 x 4,5-6 µm; hat med svøb over hele overfladen, 8-25 mm bred. Stok 1-2,5 mm tyk; sporer med tydelig spirepore; på førne og småpinde på ± kalkholdig jord i skov og krat; ret sjældent og ikke kendt vest for israndslinjen .....
gråhåret blækhat (*Coprinopsis canoceph*)
Sporer 6,5-10 x 4-5,5 µm; hat hurtigt glat og højst med svøbresten i randen, 20-100 mm bred. Stok 3-10 mm tyk; sporer med tydelig spirepore; ægcystider ± ampulformede; på og nær dødt ved i alle mulige naturtyper; almindelig .....
Candolles mørkhat (*Candolleomyces candolleanus*)
- 27. Hatoverside fint fibret-skællet; sporer i vand påfaldende lyse (■ ■ ■), uden tydelig spirepore ..... se *Coprinopsis melanithina*, E2
Hatoverside hurtigt glat; sporer i vand orange- til rødbrune (■ ■ ■), med en tydelig spirepore 28
- 28. Sporer i gennemsnit 10,8-13,4 x 6,3-7,1 µm .....
se ruderat-blækhat (*Coprinopsis marcescibilis*), I14
Sporer i gennemsnit 13,3-14,5 x 6,9-7,2 µm .....
se *Coprinopsis pseudomarcscibilis*, I14
- 29. Uden øskner (tjek fx svøbhyfer) 30
Med øskner 33
- 30. Hat ± purpurbrun (♀ ■ ■ ■); sporer i gennemsnit 11,8-12,2 µm lange. Hat 15-25 mm bred; stok 1-2 mm tyk; sporer 11-13,5 x 6-7 µm, med meget tydelig spirepore; blandt førne på både sur og rigere bund, i nåle- og løvskov; DK ? .....
Psathyrella vinosofulva
Hat ikke purpurbrun; sporer i gennemsnit kortere 31
- 31. Med 12-20 gennemgående lameller; stok 1-3 mm tyk .....
se staude-mørkhat (*Psathyrella thujina*), I29
Med over 25 gennemgående lameller; stok 2-6 mm tyk 32
- 32. Sporer ± tenformede; især fladecystider ofte tvedelte i spidsen; hat orange- til rødbrun (♀ ■ ■ ■). Hat 8-25 mm bred, med rigeligt svøb mod randen; stok 2-5 mm tyk; sporer 8,5-10,5 x 5-6 µm, med utydelig spirepore; på råddent bølgeved; ej DK .....
Psathyrella romellii
Sporer ± smalt ellipsoidiske; cystider ikke tvedelte i spidsen; hat ± træ- til okkerbrun (♀ ■ ■ ■). Hat 10-35 mm bred; stok 2-6 mm tyk; sporer 8-11,5 x 4,5-6 µm, med meget tydelig spirepore; på ± kalkholdig jord i forbindelse med vedstumper; meget sjældent eller overset .....
Psathyrella gordonii

- 33. Æg- og fladecystider med store lysbrydende dråber ..... [*Typhrasa*] 34
Æg- og fladecystider uden så markante dråber 35
- 34. Sporer 5-6 x 3-4 µm. Hat 35-55 mm bred; stok 8-13 mm tyk; sporer ± bønneformede set fra siden, med ret tydelig spirepore; på jord i løvskov; ej DK .....
Typhrasa nanisporea
Sporer 7-9 x 5-6 (f) x 4,5-5,5 µm. Hat 10-70 mm bred, ± gulbrun; stok 3-10 mm tyk; sporer typisk ± mandelformede set fra siden, med tydelig spirepore; på jord og brandpletter på eller ved mindre vedstumper i skove; sjældent eller overset .....
bomulds-mørkhat (*Typhrasa gossypina*)
- 35. Fladecystider til 90 µm lange; frugtlegerer mest i tætte knipper. Hat 15-40 mm bred; stok 2-6 mm tyk; hathud en cutis; fladecystider ampulformede; sporer 9-11,5 x 5-6,5 µm, tenformede, med tydelig spirepore; på stammer eller ± begravet ved på næringsrig jord; sjældent og ikke kendt, vest for israndslinjen .....
Coprinopsis pannucoides
Fladecystider kortere; frugtlegerer sjældent i knipper 36
- 36. Sporer i gennemsnit under 6,3 µm lange 37
Sporer i gennemsnit længere 39
- 37. Med opblæste cystider med en lille finger .....
se *Psathyrella obscurotristis*, I40
Med bredt flaske- til ampulformede cystider 38
- 38. Ampulformede cystider ikke udvidede i toppen; især på løvtræ .....
se lysstokket mørkhat (*Psathyrella piluliformis*), I35
Ampulformede cystider udvidede i toppen; på nåletræ .....
se duft-mørkhat (*Psathyrella fragrans*), I35
- 39. Basidier helt overvejende 2-sporede; hat 3-5 mm bred .....
se *Psathyrella perpusilla*, I55
Basidier overvejende 4-sporede; hat oftest bredere 40
- 40. Fladecystider med ret brede, afrundede ender 41
Fladecystider med ret spidse ender 52
- 41. Hat tykkødet, 20-75 mm bred, hathud påfaldende sej; stok 5-12 mm tyk; på nåletræ. Hat mørkt rødbrun; lugt eventuelt sødlig; sporer bønneformede, 6-8,5 x 3,5-5 µm, uden eller med utydelig spirepore; fladecystider udvidet i toppen; sjældent .....
gran-mørkhat (*Psathyrella pertinax*)
Hat spinklere og mere skør; stok tyndere; oftest på andre substrater 42
- 42. Fladecystider en anelse udvidede mod toppen 43
Fladecystider ikke udvidede mod toppen 44
- 43. Sporer mandelformede, i gennemsnit 7,2-7,8 x 3,9-4,8 µm; stok 2-4 mm tyk. Hat 10-30 (-40) mm bred, sribet; sporer 6,5-8 x 3,5-5 µm, Q 1,5-1,8, uden tydelig spirepore; på førne, som regel forbundet til dødt ved på ± næringsrig bund; meget sjældent eller overset .....
lysnugget mørkhat (*Psathyrella kitsiana*)
Sporer ellipsoidiske, æg- til lidt mandelformede, i gennemsnit 8,9-9,4 x 5-5,3 µm; stok 0,8-1,5 mm tyk. Hat 5-17 mm bred, ret mørk; sporer med en ret tydelig spirepore; æg- og fladecystider flaskeformede, lidt udvidede i toppen; i åbne sandede landskaber med ene, mos og eventuelt flis; ej DK .....
Psathyrella scanica
- 44. Nogle sporer lidt bøjede (bønneformede); spirepore ofte manglende eller utydelig 45
Sporer næppe bønneformede; spirepore ofte tydelig 48
- 45. Hat ± brungrå (♀ ■ ■ ■); sporer tydeligt bredere forfra end fra siden .....
se *Cystoagaricus hirtosquamulosus*, E5
Hat ± brun (♀ ■ ■ ■); sporer ikke bredere set forfra 46

46. Sporebredde i gennemsnit under 4,6 µm; mange sporer bønneformede. Hat 15-40 mm bred; stok 2-5 mm tyk; med 24-32 gennemgående lameller; sporer 6,5-9 x 4-5 µm, uden eller med meget utydelig spirepore; på muldbund; meget sjælden, ikke kendt vest for israndslinjen

slørhatagtig mørkhat (*Psathyrella cortinarioides*)

Sporebredde i gennemsnit over 4,6 µm; kun få sporer bønneformede 47

47. Ægycystider ± ampulformede; med mange, bredt kølleformede fladecystider

se spids mørkhat (*Psathyrella conica*), I66

Ægycystider ± flaskeformede; uden mange, bredt kølleformede fladecystider

se fnugget mørkhat (*Psathyrella obtusata*), I74

48. Sporer 5-6 µm brede, Q-gns. 1,6. Hat 20-25 mm bred, orange- til rødbrun; stok 1,5-3,5 mm tyk; sporer 8-10 (-10,5) x (4-) 5-6 (-6,5) µm, meget variable i faconen og med tydelig spirepore; ægycystider mest som fladecystider, under tiden med snask, der farves grønt i ammoniak; på førne på rig bund; ej DK

Psathyrella conferta

Sporer 3,5-5 µm brede; Q-gns. 1,8-2 49

49. Lamelæg domineret af bredt kølleformede cystider. Hat 10-70 mm bred; stok 3-8 mm tyk; sporer 6,5-8,5 x 3,5-4,5 µm, nogle eller alle sporer fint ru, med tydelig spirepore; på jord, mest i forbindelse med råddent ved, fortrinvis i løvskove; meget sjælden eller overset

muldbunds-mørkhat (*Psathyrella pseudocasca*)

Ægycystider overvejende ampul- til flaskeformede, eventuelt iblandet få bredt kølleformede 50

50. Sporer med tydelig indbuling under apikulus. Hat 18-30 mm bred, stribet; stok 2-3 mm tyk; sporer 7,5-9,5 x 4-5 µm, Q 1,9-2, med tydelig spirepore; på flis og småpinde på sandet jord i løv- og nåleskov; meget sjælden

fyrre-mørkhat (*Psathyrella hololanigera*)

Sporer uden tydelig indbuling under apikulus 51

51. Stok 1,5-3 mm tyk. Hat 7-33 mm bred; sporer 7-9,5 x 4-5 µm, rødbrune, med tydelig spirepore; på moseagtig bund, eventuelt med tagrør; ej DK eller overset

Psathyrella madida

Stok 3-5 mm tyk se *Psathyrella lubrica*, I63

52. Fladecystider påfaldende tykvæggede og noget gulbrune nedefter, tilspidset tenformede

53 Fladecystider ikke påfaldende tykvæggede og farvede nedefter, og eventuelt med anden facon 57

53. På brandpletter; sporer 6,5-8,5 x 3,5-4,5 µm. Hat 10-55 mm bred; stok 2-5 mm tyk; sporer uden eller med utydelig spirepore; fra forår og frem; sjælden

kul-mørkhat (*Psathyrella pennata*)

På førne og småpinde m.v.; sporer 7,5-10 x 4-5,5 µm 54

54. Hatrand med store, trekantede svøbrester 55

Slør mere trådet og fordelt over hele hatten 56

55. Sporer i gennemsnit under 8 x 4,6 µm

se tandet mørkhat (*Psathyrella spintrigeroides*), pkt. 66

Sporer i gennemsnit over 8 x 4,6 µm

se næbbet mørkhat (*Psathyrella rostellata*), pkt. 70

56. Fladecystider 45-80 µm lange og ret spidse. Hat 15-45 mm bred; stok 2-5 mm tyk; sporer 7,5-10 x 4-5,5 µm, med tydelig spirepore; på førne og småpinde m.v.; hist og her

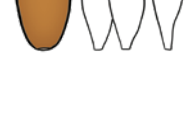
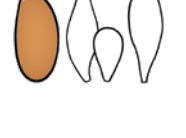
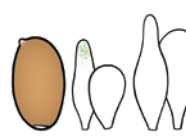
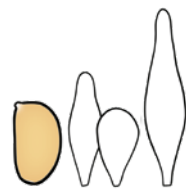
almindelig mørkhat (*Psathyrella fibrillosa*)

Fladecystider 35-65 mm lange og mere butte. Hat 15-50 mm bred; stok 3-6 mm tyk; sporer 8-9,5 x 4-5,5 µm, med utydelig spirepore; blandt mosser på fugtige, sure voksesteder; hist og her

surbunds-mørkhat (*Psathyrella trivialis*)

57. Sporer i gennemsnit over 9,5 µm lange 58

Sporer mindre 62

58. Stok noget rodagtigt forlænget 59
Stok ikke rodagtigt forlænget 60

59. Lamelæg og ægycystider hos friske frugtlegemer ofte med grønt snask i ammoniak; på relativt våde voksesteder. Hat 15-30 mm bred; stok 1-3 mm tyk; sporer 10,5-13 x 6-7 µm, med tydelig spirepore; på førne eller i mos i mosekanter; ej DK

Psathyrella jacobssonii

Lamelæg uden grønt i ammoniak; på ved og tør, sandet jord

se rodsblænde mørkhat (*Psathyrella orbicularis*), I25

60. Sporer i gennemsnit over 12 µm lange. Hat 3-15 (-20) mm bred; stok 0,5-2 mm tyk; sporer 11,5-17 x 6-7,5 µm, med tydelig spirepore; på jord, førne og småkviste på fugtig bund i skove og i græsland; meget sjælden eller overset

storsporet mørkhat (*Psathyrella tenera*)

Sporer mindre 61

61. Lamelæg domineret af bredt kølleformede cystider; sporer 10-12 x 5-6,5 µm

se spinkel mørkhat (*Psathyrella orbitarum*), I50

- Lamelæg domineret af ampul-, flaske- til brændehårsformede cystider og med et færre antal bredt kølleformede; sporer 8-10,5 x 4,5-5,5 µm

se rødmande mørkhat (*Psathyrella impexa*), pkt. 70

62. Sporer noget bredskuldrede set forfra, rødbrune (■) i vand. Hat 6-20 mm bred; stok 1-2 mm tyk; sporer 7-9 x 4-5,5 µm, med tydelig spirepore; med spidse ± tenformede fladecystider; på sandet jord; meget sjælden eller overset

Seymours mørkhat (*Psathyrella seymourensis*)

Sporer ikke bredskuldrede set forfra og/eller blegere 63

63. Sporer i gennemsnit under 8 x 4,6 µm 64

Sporer i gennemsnit over 8 x 4,6 µm 68

64. Spore-Q under 1,6; sporer ± ellipsoidiske med bredt afrundede ender 65

Spore-Q over 1,6; sporer ret smalt ellipsoidiske med mere spidse ender 66

65. Hat 2-13 mm bred; stok 0,5-1,5 mm tyk

se *Psathyrella parva*, I38

- Hat 10-35 mm bred; stok 1,5-4 mm tyk. Sporer 6-8 x 4-5 µm, meget lyse for slægten, spirepore utydelig eller fraværende; fladecystider med langt udtrukket, ret eller bøjet spids; på ved i forbindelse med jord; meget sjælden eller overset

rødbrun mørkhat (*Psathyrella umbrina*)

66. Hat 30-70 mm bred; med mange, noget tykvæggede fladecystider; på store, væltede løvtræsstammer. Med markante trekantede svøbskæl i hatranden; stok 3-8 mm tyk; sporer 7-8,5 x 4-5 µm, med utydelig spirepore; med tætsiddende, ± spidse fladecystider, med op til 1 µm tykke, lidt gullige vægge; sjælden, østlig

tandet mørkhat (*Psathyrella spintrigeroides*)

Hat op til 40 mm bred; fladecystider mindre talrige, tykvæggede eller ej; på førne, savsmuld etc., ofte hæftet på døde pinde og grene 67

67. Slørceller 20-100 x 3-14 µm; hat mørkt rødbrun (◐ ■ ■ ■)

se savsmulds-mørkhat (*Psathyrella atomatoides*), I39

- Slørceller 30-300 x 6-36 µm; hat kanel- til gulbrun (◐ ■ ■ ■ ■). Hat 10-40 mm bred; stok 2-4 mm tyk; fladecystider ± ampulformede, eventuelt med rundt hoved; sporer 6-8 x 3,5-4,5 µm, med manglende eller utydelig spirepore; på førne, fx i nåleplantager; meget sjælden eller overset

tilsløret mørkhat (*Psathyrella squamosa*)

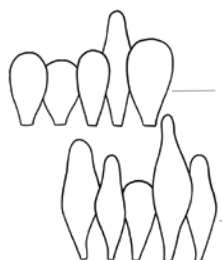
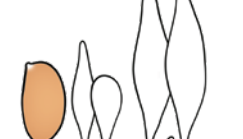
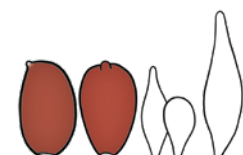
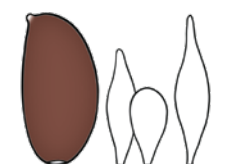
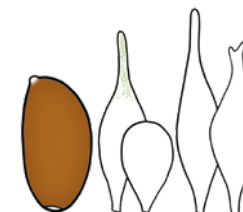
68. Nogle sporer med tydelig indbuling under apikulus. Hat mørkt rødbrun; stok 1-3 mm tyk; sporer 8,5-11,5 x 4,5-6 µm, med tydelig spirepore; de fleste ægycystider som fladecystider; på sandet jord, eventuelt på vedrester i klitter og på heder; sjælden eller overset

mandelsporet mørkhat (*Psathyrella flexispora*)

Sporer uden tydelig indbuling 69

69. Sporer 7,5-10,5 x 4,5-5,5 µm 70

Sporer 10-12 x 5-6,5 µm 71

70. Hat, inklusive rand, med flossede svøbrester; sporer med tydelig spirepore. Hat 15-45 mm; stok 2-5 mm tyk; sporer 8-10,5 x 4,5-5,5 µm, på ± muldet bund i skove, ofte hæftet til dødt ved i førnen; hist og her

rødmende mørkhat (*Psathyrella impexa*)

Hatrand med trekantede og ret sammenhængende svøbrester; sporer med meget utydelig spirepore. Hat 20-70 mm bred; stok 2-10 mm tyk; sporer 7,5-10 x 4,5-5,5 µm; fladecystider meget spidse, ofte med bøjet, langt udtrukket spids; på godt nedbrudte løvtræsstammer og grene

næbbet mørkhat (*Psathyrella rostellata*)

71. På jord og træflis på rig bund i skove og parker

se spinkel mørkhat (*Psathyrella orbitarum*), I50

Blandt mosser på hedeagtige steder. Hat 15-45 mm bred; stok 2-5 mm tyk; med 20-35 gennemgående lameller; sporer 10-12 x 5-6,5 µm, med tydelig spirepore; sjældent eller overset

kløvtand-mørkhat (*Psathyrella dicrani*)

Nøgle I – halvnøgne mørkhatte

(med sparsomt svøb – for arter med mørkskællet hat, se nøgle E; med rød lamelæg, se nøgle F)

1. Med frugtagtig eller ubehagelig latrinagtig lugt 2
Lugt anderledes eller fraværende 3

2. Hat ± læderbrun (☐); stok rodagtigt forlænget. Hat 5-40 mm bred; stok 0,5-2 mm tyk; sporer 9-12,5 x 4,5-6 µm, med tydelig spirepore; cystider med snask, der grønfarves i ammoniak; på forstyrret vejkanthsjord i skove og parker; ret sjældent eller overset; ikke kendt vest for israndslinjen

stinkende mørkhat (*Britzelmayria supernula*)

Hat ± purpurbrun (☐); stok næppe rodagtigt forlænget

se vinrød mørkhat (*Psathyrella bipellis*), pkt. 30

3. I meget tætte knipper med samlet dybt rodslående stokke. Hat 10-40 mm bred; stok 2-5 mm tyk, ofte med lavt siddende ringzone; sporer 6,5-9 x 4-5 µm, med tydelig spirepore; cystider med klister, der grønfarves i ammoniak; på næringsrig jord, i vejkanter etc.; ret almindelig, dog næsten fraværende vest for israndslinjen

knippe-mørkhat (*Britzelmayria multipedata*)

Ikke i knipper med udpræget samlet rodslående stokke 4

4. Fladecystider med krystaller på toppen, lidt eller udpræget tykvæggede 5

Fladecystider uden krystaller, men eventuelt med snask, ikke udpræget tykvæggede, eller fladecystider helt manglende 6

5. Hat 5-15 (-20) mm bred; sporer 6-7,5 x 3,5-4 µm. Stok 1-2 mm tyk; sporer med tydelig spirepore; fladecystider tykvæggede; på og omkring rådne løvtræsstubbe, fugtige næringsrige steder; hist og her og ikke vest for israndslinjen

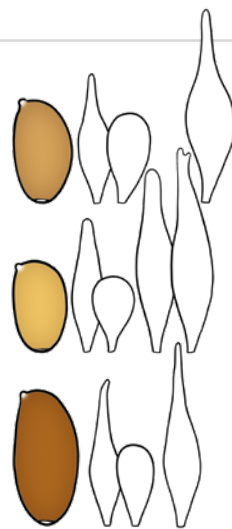
dværg-mørkhat (*Psathyrella pygmaea*)

Hat 7-60 mm bred; sporer 7,5-11 x 4,5-6 µm. Stok 2-7 mm tyk; sporer uden eller med tydelig spirepore; fladecystider noget tykvæggede; på eller i forbindelse med råddent ved, fortrinsvis i fugtige løvskove; sjældent eller overset og ikke vest for israndslinjen

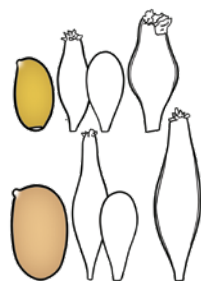
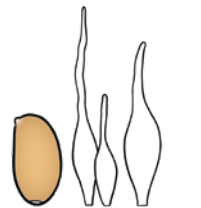
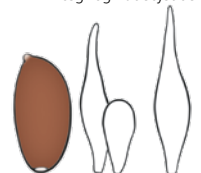
krystal-mørkhat (*Psathyrella olympiana*)

6. Kun med ægcystider 7
Med både æg- og fladecystider 15

7. Sporer ret lyse (☐) 8
Sporer mørkere (☐) 10

æg- og fladecystider

8. På dunhammer; stok med en utydelig ringzone; sporer 9-12,5 x 5,5-8 µm
se dunhammer-mørkhat (*Candolleomyces typhae*), H5
Med andet voksested; stok uden ringzone; sporer mindre end 9,5 x 5,5 µm 9

9. Sporer i vand moderat lyse (☐). Hat 5-14 mm bred; stok 1-2 mm tyk; med 20-24 gennemgående (ret fjerne) lameller; sporer 6,5-8,5 x 4,5-5,5 µm, uden spirepore; i græsland og åben skov; ej DK

Coprinospis submicrospora

Sporer i vand meget lyse (☐). Hat 5-20 (-35) mm bred; stok 0,5-2 mm tyk; med 13-28 gennemgående (ret fjerne) lameller; sporer 7-9,5 x 4-5,5 µm, spirepore utydelig eller manglende; på blandet førne på våd bund; ej DK

Candolleomyces sulcatotuberculosis

10. Hat med tykvæggede, brune hår (setae, kraftig lup!); ung hat mørkt orangebrun til rødbrun (☐), men hurtigt udtørrende

se kegle-hjulhat (*Parasola conopilea*), nøgle J, pkt. 1

Hat uden brune hår; ikke så mørk selv som helt ung 11

11. Uden øskner (tjek fx svøbhyfer). Hat 4-10 mm bred; stok 0,5-1 mm tyk; med 11-16 gennemgående lameller (fjerne); sporer 9,6-12 x 5-5,6 µm, med tydelig spirepore; på førne/jord i fugtige urterige habitater; meget sjældent eller overset

nælde-mørkhat (*Psathyrella citerinii*)

Med øskner 12

12. Sporer 6,5-10 x 4-5,5 µm
se Candolles mørkhat (*Candolleomyces candolleanus*), H26
Sporer større 13

13. Svøb sparsomt; stok 1-2 mm tyk. Hat 6-25 mm bred; sporer 11-13 x 5,5-6,5 µm, gns. 11,5-12,6 x 5,7-6,4 µm, med tydelig spirepore; ægcystider ampulformede; på jord i mange habitattyper, inklusive brandpletter; meget sjældent eller overset

Candolleomyces badiophyllus

Svøb mere rigeligt, især i hatranden; stok 2-7 (-12) mm tyk 14

14. Sporer 10,5-14 x 6-7,5 µm, gns. 10,8-13,4 x 6,3-7,1 µm. Hat 10-40 (-80) mm bred; stok 2-6 (-12) mm tyk; sporer med tydelig spirepore; ægcystider smalt ampulformede; på forstyrret, ± næringsrig jord med indhold af vedrester; hist og her, men næsten fraværende vest for israndslinjen

ruderat-blækhat (*Coprinospis marcescibilis*)

Sporer 11-16,5 (-17) x 6-8 µm, gns. 13,3-14,5 x 6,9-7,2 µm. Hat 12-50 mm bred; stok 2-7 mm tyk; sporer med tydelig spirepore; ægcystider ± ampulformede; på leret jord i åbne habitater; ej DK eller overset.

Coprinospis pseudomarcescibilis

15. På lort 16
På andre substrater 20

16. Fladecystider ampulformede. Hat 3-25 mm bred; stok 1-2,5 mm tyk; sporer 10,5-14,5 x 6-8 µm, gns. 11,7-13,8 x 6,4-7,3 µm, med midt- til skævtstillet spirepore; meget sjældent eller overset

gødnings-mørkhat (*Psathyrella saponacea*)

Fladecystider tilspidsede 17

17. Med rudimentært svøb af opblæste celler, men dunet derunder og derfor meget lig en *Coprinellus* se sukret mørkhat (*Psathyrella tenuicula*), G3
Svøb trådformet og ikke dunet derunder 18

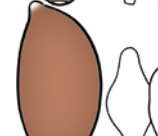
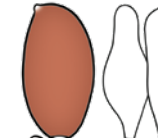
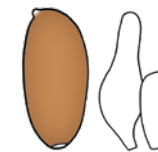
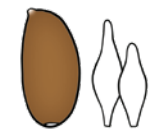
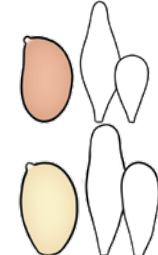
18. Sporer i gennemsnit over 13 µm lange
se vej-mørkhat (*Psathyrella prona*), pkt. 45
Sporer i gennemsnit under 13 µm lange 19

19. Med 6-13 gennemgående lameller. Hat 4-10 (-13) mm bred; stok 0,5-1,5 mm tyk; sporer 11-14,5 x 6-7 µm, gns. 12,2-12,5 x 6,4-6,6 µm; meget sjældent eller overset

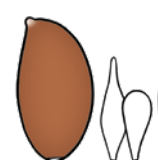
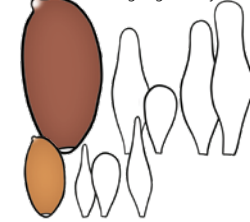
Psathyrella stercoraria

Med 12-16 gennemgående lameller. Hat 2-10 mm bred; stok 0,3-1,5 mm tyk; sporer 10-13 x 5-6,5 µm, gns. 10,6-11,7 x 5,3-6,2 µm, med midt- til

æg-cystider

æg- og fladecystider

skævtstillet spirepore; på lort eller bemøget førne i græsland; meget sjælden eller overset

Romagnesis mørkhat (*Psathyrella romagnesii*)

20. Stok mindst 5 mm rodagtigt forlænget, eventuelt med sandklump om basis 21
Stok ikke eller næsten ikke rodslående, eventuelt udvidet mod basis 26

21. I klitter; stokbasis med sandklump eller sandbelægning. Stok 2-5 mm tyk; sporer 9-14 x 5,5-8,5 µm, med midt- til skævtstillet spirepore; i hvide klitter blandt hjælme og andre klitgræsser; almindelig langs kyster med klitdannelse **klit-mørkhat (*Psathyrella ammophila*)**
Ikke i klitter; stok uden sandbelægning 22

22. Sporer i gennemsnit 6,7-7,6 µm brede. Hat (5-) 10-30 (-40) mm bred; stok 1-4 mm tyk, med op til 80 mm lang rodagtig forlængelse; sporer 11,5-15 x 6-8 µm, med midt- til skævtstillet spirepore; på næringsrig, ± forstyrret jord i haver, parker og løvskove; sjælden eller overset

pælerods-mørkhat (*Psathyrella longicauda*)

Sporer i gennemsnit 5,6-6,9 µm brede 23

23. De fleste fladecystider smalt ampul- til flaskeformede, typisk butendede
se slank mørkhat (*Psathyrella pseudogracilis*), F14
Fladecystider kegle- til flaskeformede, mere tilspidsede 24

24. Nogle ægcystider bugtede; svøb meget sparsomt
se rødægget mørkhat (*Psathyrella corrugis*), F17
Ægcystider aldrig bugtede; svøb mere udviklet 25

25. Fladecystider 40-85 µm lange, med ret brede halse; med 20-36 gennemgående lameller
se rod-mørkhat (*Psathyrella microrrhiza*), F18
Fladecystider 35-65 µm lange, med ret lange, smalle halse; med 16-22 gennemgående lameller. Hat 4-25 mm bred; stok 0,5-2 mm tyk; sporer 10-14 x (5-) 5,5-6,5 (-7) µm, med tydelig spirepore; typisk på sur jordbund i løv- og nåleskove, gerne i forbindelse med dødt ved i førnen; sjælden eller overset **rodslående mørkhat (*Psathyrella orbicularis*)**

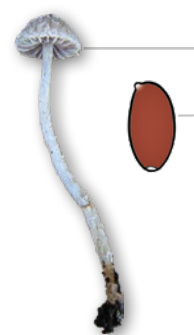
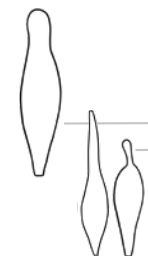
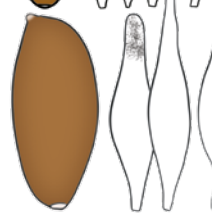
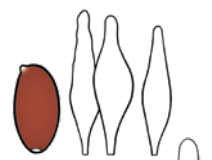
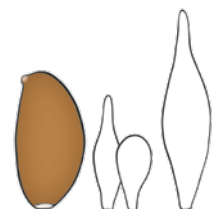
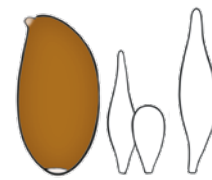
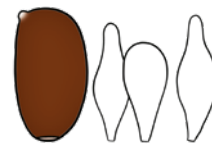
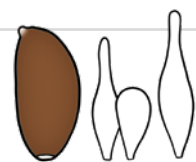
26. På nåletræ; hat tykkødet, 20-75 mm bred, med påfaldende sej hathud
se gran-mørkhat (*Psathyrella pertinax*), H41
På andre substrater og/eller hat spinklere og mere skør 27

27. Uden øskner (tjek fx svøbhyfer) 28
Med øskner 30

28. Sporer 7-8,2 µm lange; hat ± rødgrå eller rødbrun (☐ ■ ■ ■ ■). Hat 6-12 mm bred; stok 0,5-2 mm tyk; sporer 7-8 x 4-4,5 µm, med tydelig spirepore; æg- og fladecystider ten- til flaskeformede; på ved og jord, måske mest i åbne habitater; ej DK **staude-mørkhat (*Psathyrella violaceopallens*)**
Sporer 8-11 µm lange; hat ± hjorte-, okker- til kanelbrun (☐ ■ ■ ■ ■) 29

29. På grove urtestængler i ± våde habitater. Hat 8-25 mm bred; stok 1-3 mm tyk; sporer 8,5-11 x 5-6 µm, med tydelig spirepore; fladecystider ampul- til flaskeformede; ret sjælden eller overset; tilsyneladende ikke vest for israndslinjen **staude-mørkhat (*Psathyrella thujina*)**
På forstyrret næringsrig jord i tilknytning til dødt ved. Hat 5-20 mm bred; stok 0,5-1,5 mm tyk; sporer 8-11 x 4-5,5 µm, med tydelig spirepore; fladecystider smalt tenformede til ± spidst flaskeformede; meget sjælden eller overset **øskenløs mørkhat (*Psathyrella effibulata*)**

30. Hat med ± tydelige vinrødlige til purpurbrune (☐ ■ ■ ■ ■) farver; ofte med ubehagelig lugt; cystider ofte med lysbrydende indhold i toppen. Hat 10-60 mm bred; stok 2-6 mm tyk; sporer 11-16,5 x 6,5-8,5 (-9,5) µm, med tydelig midt- til noget skævtstillet spirepore; på jord med vedrester og i førne, typisk langs veje i løvskov; hist og her, dog meget sjældnere mod vest **vinrød mørkhat (*Psathyrella bipellis*)**
Hat uden vinrødlige til purpurbrune farver (☐ ■ ■ ■ ■); lugt næppe ubehagelig; cystider næppe med lysbrydende indhold i toppen 31

31. Sporer i gennemsnit kortere end 7,5 µm 32
Sporer i gennemsnit længere end 7,5 µm 41

32. Cystider med bred, afrundet top 33
Cystider med ret smal eller fingeragtig top 36

33. Spore-Q ca.1,3. Hat 8-14 mm bred; stok 1-2 mm tyk; sporer 5,5-7 x 4,5-5 µm, uden spirepore; i tørt græsland; ej DK **Psathyrella siccophila**
Spore-Q over 1,5 34

34. På jord. Hat 10-30 mm bred; stok 2-3 mm tyk; sporer 5,5-7 x 3,5-4,5 µm, Q-gns. 1,6, uden eller med utydelig spirepore; på næringsrig jord i skove og haver; ej DK eller overset **Psathyrella stridvalliorum**
På ved 35

35. Æg- og fladecystider med svagt udvidet top; på nåletræ. Hat 5-40 mm bred, kødfuld; stok 1-5 mm tyk; sporer 5-6,5 x 3-4 µm, Q-gns. 1,6-1,8, uden eller med tydelig spirepore; meget sjælden eller overset

duft-mørkhat (*Psathyrella fragrans*)

- Æg- og fladecystider ikke med udvidet top; helt overvejende på løvtræ. Yderste hatrand med et sammenhængende spindelsvævsagtigt svøb, der opfanger de mørke sporer; hat 20-80 mm bred, kødfuld; stok 4-9 mm tyk; sporer 4,5-6,5 x 3-4 µm, Q 1,5-1,8, spirepore tydelig eller utydelig; ikke mindst på bøg, sjældent på nåletræ; meget almindelig, dog sjældnere mod vest **lysstokket mørkhat (*Psathyrella piluliformis*)**

36. Stok op til 1,5 mm tyk 37
Stok tykkere 39

37. Spirepore tydelig se *Psathyrella violaceopallens*, pkt. 28
Spirepore utydelig eller fraværende 38

38. Spore-Q-gns. 1,4-1,6. Hat 2-15 mm bred; stok 0,3-1,5 mm tyk; sporer 6-8 x 4-5 µm, gns. 6,2-7,4 x 4,2-4,6 µm, uden eller med utydelig spirepore; på jord og førne i ± sandet græsland; meget sjælden eller overset

Psathyrella parva

- Spore-Q-gns. 1,7-1,8. Hat 1,5-4 mm bred; stok 0,15-0,25 mm tyk; sporer 6-7,5 x 3,5-4,5 µm, gns. 6,4-7 x 3,6-4,2 µm, med utydelig spirepore; i åbent land med lysesiv; ej DK **Psathyrella schepplingensis**

39. Sporer 6,5-8 µm lange; cystider uden fingeragtige udvækster. Hat 10-40 mm bred; stok 2-6 mm tyk; sporer 6,5-8 x 3,5-5 µm, uden eller med utydelig spirepore; i mosekanter på førne, på savsmuld etc.; ofte hæftet til døde pinde og grene; meget sjælden eller overset

savsmulds-mørkhat (*Psathyrella atomatoides*)

Sporer 4,5-6 mm lange; fladecystider med fingeragtige udvækster 40

40. Sporer uden spirepore; cystidefingre ofte påfaldende lange. Hat 10-25 mm bred, ± mørkebrun, ustribet; stok 2-4 mm tyk; sporer 4,5-5,5 x 3-4 µm; ægcystider ofte fingrede; på eller ved dødt løvtræ; ej DK

Psathyrella obscurotristis

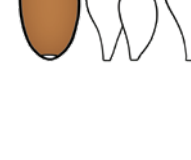
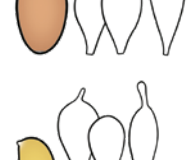
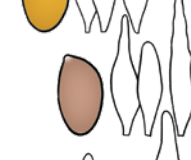
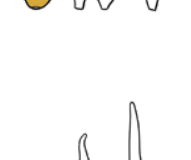
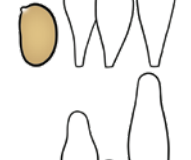
Sporer med ret tydelig spirepore; cystidefingre korte. Hat 10-40 mm, gennmskinneligt stribet; stok 1-6 mm tyk, eventuelt med ring; ægcystider fortrinsvis ballonformede og i tykt lag; sporer 5-6 x 3-4 µm; ± knippevoksende på eller ved dødt løvtræ; meget sjælden eller overset

rynket mørkhat (*Psathyrella laevisissima*)

41. Cystider hos friskt materiale med snask, der grønfarves i ammoniak. Hat 10-50 mm bred; stok 1,5-6 mm tyk; sporer 8-11 x 4,5-6 µm, med tydelig spirepore; på leret fugtig jord, eventuelt i tilknytning til dødt ved; hist og her, men næsten fraværende vest for israndslinjen

hjulspor-mørkhat (*Psathyrella lutensis*)

Cystider ikke med grønfarvende snask i ammoniak 42

42. Sporer 9,5-11 x 5-6 µm, med lidt udtrukket spirepore. Hat 1-4 mm bred; stok 0,2-0,5 mm tyk; fladecystider med lidt bølgede udtrukne halse, eventuelt todelte mod spidsen; på jord med små vedrester i åbent græsland; ej DK eller overset ..... *Psathyrella lilliputana*
Sporer anderledes 43

43. Sporer i gennemsnit over 13 µm lange 44
Sporer i gennemsnit kortere 47

44. Cystider med bred, afrundet top. Hat 5-13 mm bred; stok 1-3 mm tyk; antal gennemgående lameller 13-30; sporer 11,5-16 x 7-9 µm, med relativt tydelig spirepore; i tørt græsland; ej DK eller overset .....
Psathyrella calcarea

- Cystider med ret smal eller fingeragtig top 45

45. Basidier 2-sporede. Hat 5-20 (-30) mm bred; gennemskinneligt stribet, mørkt rødbrun, eventuelt lyserødt udtørrende; stok 1-3 mm tyk; sporer 12,5-17 (-20) x 6,5-8 µm, med tydelig spirepore; på næringsrig, forstyrret jord, fx i vejkanter; formodentlig almindelig over det meste af landet .....
vej-mørkhat (Psathyrella prona)

- Basidier 4-sporede 46

46. Svøb relativt veludviklet; hat gennemskinneligt stribet, grå- til rødbrun (♀ ■■■), ikke lyserødt udtørrende

se storsporet mørkhat (*Psathyrella tenera*), H60

- Svøb næsten fraværende; hat næppe stribet, ± lyst læderbrun (♀ ■■■), eventuelt lyserødt udtørrende. Hat 5-25 mm bred; stok 0,5-2 mm tyk; sporer 12-16 x 6,5-8,5 µm, med tydelig spirepore; typisk på forstyrret, næringsberiget jord; formodentlig ret almindelig

ruderat-mørkhat (Psathyrella potteri)

47. Sporer i gennemsnit over 9,5 µm lange 48
Sporer i gennemsnit under 9,5 µm lange 52

48. Frugtlegemer kødfulde. Hat 25-70 mm bred; stok 3-11 mm tyk; sporer 8,5-12 x 4,5-6,5 µm, i gennemsnit 10-12 µm lange, ± koniske i basis, med tydelig spirepore; fladecystider ret smalhalsede; i førne i bøgeskov, ofte hæftet til vedstykker; sjældent eller overset, ikke kendt vest for israndslinjen

bøge-mørkhat (Psathyrella fagetophila)

- Frugtlegemer tyndkodede 49

49. Spore-Q 1,8-2,1; i skove og parker 50
Spore-Q 1,5-1,8; i åbent land 51

50. Sporer i gennemsnit 10,1-11,4 x 5,1-6 µm, orangebrune i vand. Hat 4-18 mm bred; stok 15-50 x 0,8-1,5 mm; sporer 9,5-12,5 x 5-6,5 µm, med tydelig spirepore; på forstyrret, næringsrig jord i skove m.v.; meget sjældent eller overset .....
spinkel mørkhat (Psathyrella orbitarum)

- Sporer i gennemsnit 12,2-12,8 x 6,5-6,9 µm, ret mørkt brune i vand. Hat 5-15 mm bred; stok 15-120 x 0,5-2 mm; sporer 11,5-13,5 x 6-7,5 µm, med tydelig spirepore; på førne på våd jord; ej DK

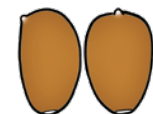
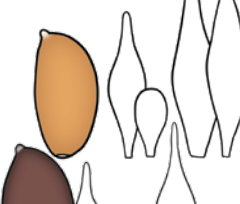
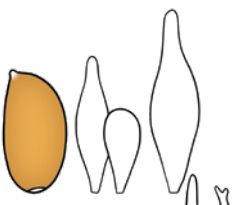
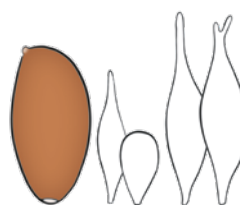
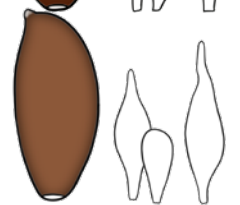
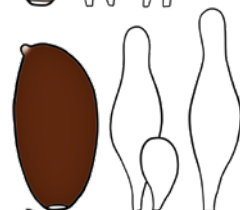
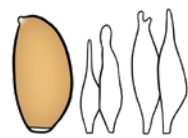
Psathyrella confundens

51. Lameller ret fjerne (antal gennemgående lameller 14-20). Hat 7-30 mm bred; stok 1,5-3,5 mm tyk; sporer 9-12 x 6-7,5 µm, gns. 9,5-11,5 x 6,2-7 µm, Q-gns. 1,5-1,7, med ret tydelig, eventuelt skævtstillet spirepore; i ± kalkpåvirket tørt græsland; ej DK

Psathyrella magnispora

- Lameller middeltætte (antal gennemgående lameller 20-24). Hat 10-25 mm bred; stok 1,5-2 mm tyk; sporer 9,5-11 x 5,5-7 µm, gns. 10,1-10,7 x 6-6,4 µm, Q-gns. 1,7, med tydelig spirepore; i åbne, ± bemøgede habitater; ej DK eller overset

Psathyrella sublatispora

52. Sporer ± bredskuldrede set forfra 53
Sporer ellipsoidiske til lidt kasseformede set forfra 55

53. Stok 3-10 mm tyk; hat 30-80 mm bred. Sporer 7,5-9,5 x 4,5-6 µm, gns. 7,8-8,9 x 5,0-5,8 µm, med tydelig spirepore; på førne og humus i løvskov; ej DK .....
Kauffman's mørkhat (Psathyrella kauffmanii)
Stok 1-5 mm tyk; hat 7-30 mm bred 54

54. Fladecystider ten- til kegleformede

se Seymours mørkhat (*Psathyrella seymourensis*), H62
Fladecystider ± ampulformede. Hat 7-30 mm bred; stok 1-5 mm tyk; sporer 7-10,5 x 5-6,5 (f) x 4,5-6 µm, med tydelig, af og til skæv spirepore; mest i åbent ± kalkrigt græsland; eventuelt med forbindelse til vedstumper; ret sjældent eller overset, ikke vest for israndslinjen

kantsporet mørkhat (Psathyrella panaeoloides)

55. Basidier overvejende 2-sporede. Hat 3-5 (-11) mm bred; stok 0,75-1 mm tyk; sporer 8,5-10 x 5-6,5 µm, gns. 9,1-9,4 x 5,5-5,9 µm, Q-gns. 1,6-1,7, med tydelig spirepore; ej DK eller overset .....
Psathyrella perpusilla
Basidier overvejende 4-sporede 56

56. I åbent land på påfaldende tørre voksesteder 57
På mere fugtige voksesteder 61

57. Sporer i gennemsnit over 8,5 µm lange 58
Sporer i gennemsnit under 8,5 µm lange 59

58. Sporer ellipsoidiske, 5-6,5 µm brede. Hat 10-40 mm bred; stok 2-5 mm tyk; sporer 8-11 x 5-6,5 µm, uden eller med tydelig spirepore; lamelæg mest med ballonformede cystider; på jord i ± tørt, ± kalkrigt græsland; hist og her, sjældent vest for israndslinjen

eng-mørkhat (Psathyrella clivensis)

- Sporer ± mandelformede, 4,5-6 µm brede. Hat 5-15 mm bred; stok 1-1,5 mm tyk; sporer 8-11,5 x 4,5-6 µm, gns. 8,5-10,9 x 4,9-5,4 µm, spirepore utydelig eller fraværende; fladecystider 30-55 x 8-16 µm, flaskeformede, eventuelt med bølget omrids; i klitter eller anden sandet åben vegetation; meget sjældent eller overset

steppe-mørkhat (Psathyrella sabuletorum)

59. Hat 20-45 mm bred, ± træbrun (♀ ■■■); stok 3-5 mm tyk. Med 34-40 gennemgående lameller; sporer 8-8,5 x 4,5-5 µm, uden eller med utydelig spirepore; i kalkholdigt græsland; ej DK .....
Psathyrella marquana
Hat mindre, ± rødgrå, læder-, orange- eller rødbrun (♀ ■■■); stok 0,5-3 mm tyk 60

60. Hat ± rødgrå til læderbrun (♀ ■■■); kun med ten- til flaskeformede ægcystider

se *Psathyrella violaceopallens*, pkt. 28
Hat ± orange- til rødbrun (♀ ■■■); med både ten- til flaskeformede og bredt kølleformede ægcystider. Hat 4-15 mm bred; stok 1-3 mm tyk; sporer rødgul tone, 7-9 x 4-5,5 µm, gns. 7,3-8,5 x 4,4-5,2 µm, med tydelig spirepore; fladecystider 25-55 x 7-13 µm, flaske- til tilnærmet ampulformede; blandt mos; meget sjældent eller snarere overset

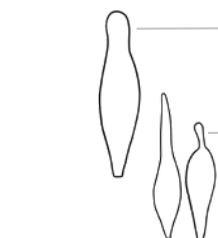
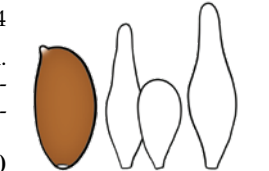
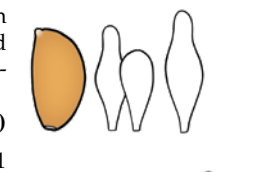
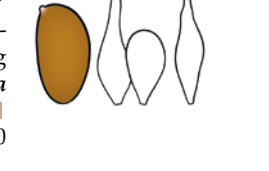
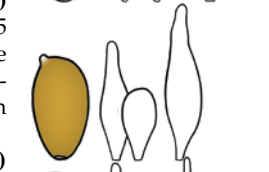
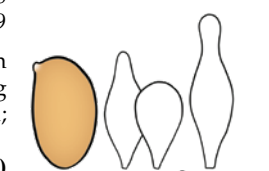
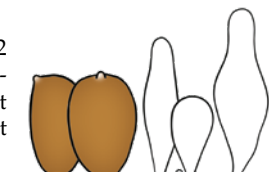
overdrevs-mørkhat (Psathyrella arenosa)

61. Stok op til 10 (-15) mm tyk; hat op til 75 (-140) mm bred 61
Stok op til 5 (-6) mm tyk; hat op til 40 (-50) mm bred 64

61. Lameller hurtigt mørkt brungrå (♀ ■■■); sporer 9-12 (-13,5) x 5-6,5 µm. Hat 20-75 mm bred; stok 2-10 mm tyk; spirepore meget tydelig; på næringsrig, eventuelt kalkrig jord langs vejkanter i skove, også på flisiblandet jord; ret almindelig, men stort set fraværende vest for israndslinjen

gråbladet mørkhat (Psathyrella fusca)

- Lameller træbrune, gråoliven til mørkt brune (♀ ■■■); sporer 7-10 x 4-6,5 µm 62

62. Overvejende med 35-90 x 10-22 µm store, ampulformede ægcystider med udvidet top; fladecystider uden krystaller. Hat 30-140 mm; stok 4-15 mm tyk; sporer ret lyse, 7,5-10 x 4,5-6,5 µm, gns. 8-9,6 x 5-5,8 µm, uden eller med utydelig spirepore; fladecystider ± bowlingkegleformede; på ved i løv- og nåleskov eller ± direkte på jord; sjældent eller overset
Kauffmans mørkhhat (*Kauffmania larga*)

Overvejende med op til 45 µm lange, bredt kølleformede ægcystider, eventuelt iblandt ganske få lige så korte ampulformede ægcystider; fladecystider eventuelt med krystaller. 63

63. Med hvidlige svøbrestre, især i hatranden. Hat 20-80 mm bred; stok 3-12 mm tyk; sporer 7,5-10 x 4-5 µm, gns. 7,8-9,2 x 4,2-5 µm, Q-gns. 1,6-2, med tydelig spirepore; fladecystider eventuelt med snask eller krystaller på toppen; overvejende på førne og småkviste i løvskov; formodentlig hist og her, men dårligt kendt
Psathyrella lubrica

Stort set uden hvide svøbrestre. Hat 20-70 mm; stok 3-9 mm tyk; sporer 7-10 x 4-5,5 µm, med tydelig spirepore; fladecystider kan være gaffeldelte og have gulligt snask; på ± forstyrret jordbund i skove og parker, ofte på eller ved små træstykker; almindelig, også om foråret

gråbrun mørkhhat (*Psathyrella spadiceogrisea*)

64. Spirepore manglende eller utydelig 65
Spirepore tydelig 68

65. På urterester, både en- og tokimbladede, på påfaldende våde voksesteder og i mos på fugtigt mudder. Hat 5-20 mm; stok 1-2,5 mm tyk; antal gennemgående lameller 18-22; sporer 6,5-9 x 3,5-5 µm, uden eller med utydelig spirepore; ægcystider 15-40 x 6-14 µm; formodentlig hist og her
urte-mørkhhat (*Psathyrella rubiginosa*)

På mere normale voksesteder; mest på ved i skove 66

66. Med mange, bredt kølleformede fladecystider. Hat 12-45 mm bred, ± kegleformet med en spids pukke; stok 2-7 mm tyk; fladecystider ampul- til kølleformede; kølleformede ægcystider dominerer; sporer 8-9 x 4-4,5 (-5) µm, uden spirepore; lamelæg domineres af simple, ballonformede cystider; på ved i skove; meget sjældent
spids mørkhhat (*Psathyrella conica*)

Mest med ampul- til flaskeformede fladecystider 67

67. Sporer en anelse bønneformede
se slørhatagtig mørkhhat (*Psathyrella cortinarioides*), H46
Sporer ellipsoidiske til mandelformede 68
se brunøjet mørkhhat (*Psathyrella senex*), se pkt. 72

68. Lugt fiske- til agurkeagtig. Hat 10-35 mm bred; stok 3-6 mm tyk; sporer 8-11 x 5-5,5 µm, næsten cylindriske, med tydelig spirepore; fladecystider ampulformede; på svagt sur jord; meget sjældent eller overset
Psathyrella owyheensis

Lugt anderledes eller manglende 69

69. Hat 5-11 mm bred; stok 1-1,5 mm tyk. Sporer 8,5-9,5 x 5-5,5 µm, gns. 9,1 x 5 µm, Q-gns. 1,8, kan være en anelse kantede eller svagt bønneformede, med tydelig spirepore; på gruset-sandet jord langs sti i løvskov; ej DK.
Psathyrella rybergii

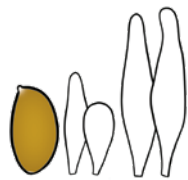
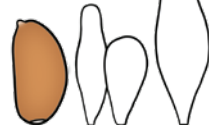
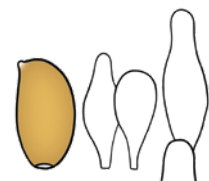
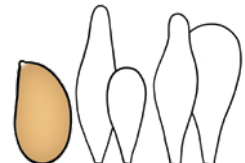
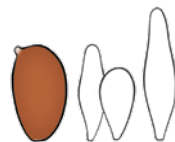
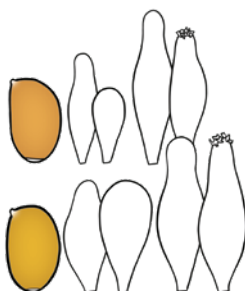
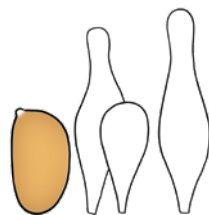
Hat bredere; stok tykkere 70

70. Sporer ± mandelformede se surbunds-mørkhhat (*Psathyrella trivialis*), H56
Sporer ± ellipsoidiske 71

71. Hat højt gennemskinneligt stribet halvt ind 72
Hat dybt og tæt gennemskinneligt stribet næsten til hatmidten 73

72. Lamelæggen domineres af flaskeformede cystider. Hat 7-40 (-60) mm bred; stok 2-6 mm tyk; sporer 7-9,5 x 4-5 (-5,5) µm, med utydelig til tydelig spirepore; i mange habitatyper, med eller uden dødt ved; hist og her
brunøjet mørkhhat (*Psathyrella senex*)

Lamelæg domineres af bredt kølleformede cystider. Hat 15-45 mm, ±

læderbrun, kan udtørre med lyserøde toner; meget hurtigt helt uden svøbrestre; stok 1,5-5 mm tyk; lamelunderæg kan være svagt rødtonet; sporer 7,5-9,5 (-10,5) x 4-5,5 µm, med tydelig spirepore; på ± forstyrret jordbund; sjældent eller overset
trist mørkhhat (*Psathyrella fatua*)?

73. Lameller med alderen orangebrune (◼); ampulformede ægcystider 30-70 µm lange. Hat 10-40 mm bred; stok 1-4 mm tyk; sporer 7-9 x 4-5 µm, med tydelig spirepore; kølleformede ægcystider 18-56 x 7-20 µm; i løvskove, eventuelt på løvtræ, ofte med markant jordkontakt; sjældent eller overset
skrøbelig mørkhhat (*Psathyrella noli-tangere*)

Lameller med alderen gråbrune (◼); flaskeformede ægcystider 25-50 µm lange 74

74. Sporer ofte noget bønneformede; de flaskeformede ægcystider ret spidse. Hat 10-40 mm bred; stok 1-5 mm tyk; sporer 7,5-10 x 4,5-6 µm, med ± tydelig spirepore; cystider ikke markant farvede eller tykvæggede nedefter; på nedbrudt ved, mest i løvskov; hist og her, næsten fraværende vest for israndslinjen
fnugget mørkhhat (*Psathyrella obtusata*)

Sporer ellipsoidiske; de flaskeformede ægcystider ret brede mod toppen. Hat 15-40 mm bred; stok 2-5 mm tyk, ofte med knoldet basis; sporer 8-10,5 x 5-6 (f) x 4,5-5,5 µm, gns. 8,7-9,7 x 5,2-5,7 (f) x 4,9-5,3 µm, Q-gns. 1,6-1,7, med tydelig spirepore; på sur førne og vedfragmenter i fugtig løv- og nåleskov, ej DK
Psathyrella fennoscandica

Nøgle J – nøgne mørkhatte (helt uden svøb)

1. På lort se sukret mørkhhat (*Psathyrella tenuicula*), G3
Ikke på lort 2

2. Hat kegleformet, med tiltrykte/indlejrede til ± udstående brune hår i hathuden, tyndkødet; sporer 13,5-17 x 6,5-9 µm; cystider uden krystaller; næppe knippevoksende. Hat mørkebrun, men hurtigt udtørrende til creme, 20-50 mm bred; stok 50-170 x 2-6 mm; spirepore tydelig og ofte skævtstillet; på flis og forstyrret vejkanthjørne med vedrester, i skove, haver etc.; meget almindelig
kegle-hjulhat (*Parasola conopilea*)

Hat hvælvet uden brune hår, ret tykkødet; sporer mindre; cystider med krystaltop; typisk knippevoksende 3

3. Hat lyst grå-, træbrun til lyst brunrosa (◻), afblegende til næsten hvid (◻); fladecystider med butte ender. Hat 20-70 mm bred; hatrand glat; stok 2-13 mm tyk; med 28-44 gennemgående lameller; sporer 6-9 x 3,5-5 µm, uden eller med ret tydelig spirepore; typisk ved basis af levende løvtræer i skove, parker etc.; hist og her, dog næsten fraværende vest for israndslinjen
hvidlig mørkhhat (*Homophron cernuum*)

Hat først rødbrun til gråbrun, men hurtigt blegere (◻); fladecystider med ret spidse ender 4

4. Med omkring 40 gennemgående lameller; hat 10-30 mm bred; hatrand helt glat (lup!). Stok 1,5-3 mm tyk; sporer 5-6,5 x 3-4,5 µm, uden eller med utydelig spirepore; på meget råddent løvtræ; ej DK
Homophron camptopodum

Med omkring 60-82 gennemgående lameller; hat 25-80 (-120) mm bred; hatrand meget fint dunet. Stok 3-12 mm tyk; sporer 6,5-11 x 4-5,5 µm, uden eller utydelig spirepore; fladecystider med tykke vægge øverst; typisk ved basis af levende træer, mest løvtræer sent på sæsonen, fx i parker og på kirkegårde; ret almindelig, dog næsten fraværende vest for israndslinjen
daddelbrun mørkhhat (*Homophron spadiceum*)

2. *Psathyrella hellebosensis* (ej DK) er meget lignende og kan formodentlig kun kendes molekylært.

